

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

‘ΒΕΛΤΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ’

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained there.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΚΟΙΝΟ-ΣΤΟΧΟΣ
8	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - FRIEND-SHIP ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
10	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - FRIEND-SHIP ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
39	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ FRIEND-SHIP
43	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
44	ΥΛΙΚΑ

[BACK TO INDEX](#)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν εγχειρίδιο αποτελεί προϊόν συνεργασίας στα πλαίσια του προγράμματος **'FRIENDSHIP – Βελτιώνοντας την Κοινωνική Συμμετοχή των Μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρώπη'** Project, χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή – Erasmus+ Programme - Project No.: 2019-1-AT01-KA201-05 1226.

Ένα από τα κύρια παραδοτέα του προγράμματος αποτελεί η ανάπτυξη του **Προγράμματος FRIEND-SHIP**, μία παρέμβαση που εφαρμόζεται σε σχολικά πλαίσια και που στοχεύει στη βελτίωση της κοινωνικής συμμετοχής όλων των μαθητών ηλικίας 8 έως 11 χρονών.

Το πρόγραμμα FRIEND-SHIP εφαρμόζεται από εκπαιδευτικούς και αποτελείται από 12 συναντήσεις με διάρκεια η καθεμία 45-60 λεπτά. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται δύο φορές την εβδομάδα για έξι εβδομάδες. Οι δραστηριότητες που απαρτίζουν το πρόγραμμα είναι κυρίως βιωματικές και στις οποίες οι μαθητές καλούνται να αναλάβουν ενεργητικό ρόλο, συμμετέχοντας σε ομαδικά παιχνίδια, παιχνίδια ρόλων, κοινωνικές ιστορίες, σε δραστηριότητες τέχνης αλλά και σε δραστηριότητες με έντονη κίνηση.

Ο κύριος σκοπός του παρόντος εγχειριδίου είναι η υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή του προγράμματος FRIEND-SHIP στις τάξεις τους.

Το εγχειρίδιο χωρίζεται σε τρία μέρη:

- **ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1, 2 και 3** καλύπτουν πληροφορίες σχετικές με την κοινωνική συμμετοχή και την ένταξη, καθώς και περιγραφή του κοινού-στόχου του συγκεκριμένου εγχειριδίου και το ηλεκτρονικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα του Προγράμματος FRIEND-SHIP
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4** καλύπτει το Πρόγραμμα Παρέμβασης, περιλαμβάνοντας κατευθυντήριες αρχές, στόχους και λεπτομερή περιγραφή των συναντήσεων
- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5** καλύπτει τις πληροφορίες που συλλέγονται με την εφαρμογή του Προγράμματος Παρέμβασης FRIEND-SHIP καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του Προγράμματος

Ο ιστότοπος του Προγράμματος είναι: <https://friendship.univie.ac.at/>

BACK TO INDEX

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

—

ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Η κοινωνική συμμετοχή όλων των μαθητών στην τάξη αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για την επιτυχή ένταξη τους στα σχολεία όλων των βαθμίδων [1] [2]. Η κοινωνική συμμετοχή περιλαμβάνει την ύπαρξη θετικών επαφών/αλληλεπιδράσεων με τους συμμαθητές, την προώθηση της αποδοχής των μαθητών από τους συμμαθητές τους, την ανάπτυξη κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και φιλιών με τους συμμαθητές τυπικής ανάπτυξης και τις απόψεις των μαθητών ότι νιώθουν αποδεκτοί [3]. Μέσω της κοινωνικής συμμετοχής, οι μαθητές:

- Αναπτύσσουν γνωστικές, επικοινωνιακές και κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες
- Ενθαρρύνουν την αυτο-αντίληψη τους
- Δημιουργούν φιλίες
- Εκφράζουν τη δημιουργικότητα τους
- Φτάνουν σε επίπεδα καλής ψυχοσωματικής ευεξίας
- Καθορίζουν τη σημασία και τον σκοπό της ζωής τους

Η προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής πρέπει, επομένως, να αποτελεί στόχο για τους εκπαιδευτικούς και περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός θετικού κλίματος στην τάξη/στο σχολείο που προσφέρει ευκαιρίες για θετικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στους συνομηλίκους. Το παραπάνω θετικό κλίμα μέσα στο οποίο όλοι οι μαθητές λαμβάνουν πλήρη και ενεργητικό ρόλο, νιώθουν αποδεκτοί ως ισάξια μέλη και έχουν φίλους, επιτρέπει να συμβούν τα ακόλουθα:

- Η προώθηση της ανεκτικότητας και του σεβασμού μεταξύ των συνομηλίκων
- Η προώθηση της αποδοχής από τους συνομηλίκους
- Η υποστήριξη της κοινωνικής συνοχής στην τάξη
- Η μείωση εμφάνισης περιστατικών κοινωνικής απομόνωσης και διάκρισης ανάμεσα στους μαθητές
- Η ενίσχυση της ακαδημαϊκής επίδοσης
- Η προετοιμασία των μαθητών ως μελλοντικοί πολίτες

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το **Πρόγραμμα Παρέμβασης FRIEND-SHIP** στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής όλων των μαθητών συνεισφέροντας στη δημιουργία θετικού κλίματος μέσα στην τάξη πάνω σε τρεις βασικούς πυλώνες:

- Αναπτύσσοντας τις κοινωνικές δεξιότητες και την κοινωνική κατανόηση των μαθητών
- Διδάσκοντας στους μαθητές την αξία του σεβασμού και της εκτίμησης της διαφορετικότητας
- Βελτιώνοντας τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών προκειμένου να δημιουργηθούν σχέσεις και να διατηρηθούν οι ήδη υπάρχουσες φιλίες

[BACK TO INDEX](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΟΙΝΟ-ΣΤΟΧΟΣ

ΚΟΙΝΟ-ΣΤΟΧΟΣ

Το κοινό-στόχος του προγράμματος FRIEND-SHIP αποτελούν **εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι μαθητές ηλικίας μεταξύ 8 και 11 ετών.**

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ FRIEND-SHIP ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΙ;

Μαθητές

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι κατάλληλο για τους μαθητές με χαμηλούς δείκτες κοινωνικής συμμετοχής και για εκείνους που βιώνουν τον κίνδυνο κοινωνικής απομόνωσης (π.χ., μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, πρόσφυγες, μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή με χρόνιες παθήσεις). Ωστόσο, είναι σημαντικό να μην ετικετοποιηθούν οι συγκεκριμένοι μαθητές ως «προβληματικοί», έχοντας πάντα στο νου ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρέμβασης είναι καθολικό στοχεύοντας στη δυναμική των ομάδων όλης της τάξης.

ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΕΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ FRIEND-SHIP;

Εκπαιδευτικοί

Τα προγράμματα που εφαρμόζονται στη σχολική καθημερινότητα έχουν καταδειχτεί ως τα πιο αποτελεσματικά. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που κυρίως θα εφαρμόσουν το Πρόγραμμα FRIEND-SHIP. Το παρόν εγχειρίδιο στοχεύει να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς, βοηθώντας τους να αναγνωρίσουν τα κοινωνικά δίκτυα των μαθητών και να παρέμβουν χρησιμοποιώντας δραστηριότητες που θα ενισχύσουν την κοινωνική συμμετοχή όλων των μαθητών. Συνεισφέρει, επίσης, στη συζήτηση για την κοινωνική συμμετοχή, στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών για τη διαχείριση των μαθητών και στον εμπλουτισμό των ψηφιακών δεξιοτήτων τους (μέσω του ηλεκτρονικού εργαλείου FRIENDSHIP).

[BACK TO INDEX](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

FRIEND-SHIP ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

FRIEND-SHIP ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το FRIEND-SHIP Ηλεκτρονικό Εργαλείο Αξιολόγησης (για πρόσβαση κάντε κλικ [εδώ](#)) αναπτύχθηκε για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αξιολογήσουν τα κύρια αποτελέσματα των μαθητών από την εφαρμογή του Προγράμματος FRIEND-SHIP. Αποτελεί μία Ανοικτή Εκπαιδευτική Πηγή (ΑΕΠ) που επιτρέπει την εύκολη και άμεση ανίχνευση:

ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΗΣ
ΤΑΞΗΣ

ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ
ΜΑΘΗΤΕΣ

ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ
ΜΑΘΗΤΩΝ

Οι μαθητές αποκτούν πρόσβαση στο Ηλεκτρονικό Εργαλείο όπου αξιολογούν τις σχέσεις, τις επαφές και τα συναισθήματα της εγγύτητας με τους συνομηλίκους τους στην τάξη τους.

ΠΟΤΕ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ ΤΟ FRIEND-SHIP ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ;

- **Μία εβδομάδα πριν** την εφαρμογή του προγράμματος παρέμβασης και **μία εβδομάδα μετά** την ολοκλήρωση του προγράμματος παρέμβασης
- Είναι ακόμα πιθανόν να χρησιμοποιήσετε το εργαλείο ανεξάρτητα από το πρόγραμμα παρέμβασης

ΠΩΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΤΟ FRIEND-SHIP ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ;

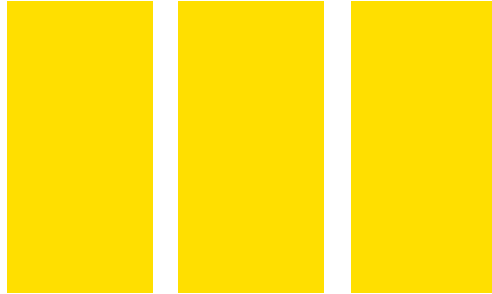
- **Προϋποθέσεις:** Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές χρειάζονται έναν υπολογιστή ή tablet με πρόσβαση στο διαδίκτυο
- **Βήμα 1:** Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμπληρώσουν το “Ερωτηματολόγιο των Εκπαιδευτικών” προκειμένου να δημιουργήσουν τον κωδικό της τάξης
- **Βήμα 2:** Κάθε μαθητής πρέπει να συμπληρώσει το “Ερωτηματολόγιο των Μαθητών” (συμπληρώνοντας τον κωδικό της τάξης που δημιουργήθηκε από τον εκπαιδευτικό)
- **Βήμα 3:** Οι εκπαιδευτικοί αποκτούν πρόσβαση στα αποτελέσματα της τάξης
- **Βήμα 4:** Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν το Πρόγραμμα Παρέμβασης FRIEND-SHIP
- **Βήμα 5:** Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να έχουν πρόσβαση στα αποτελέσματα της τάξης τους ξανά

[BACK TO INDEX](#)

Προτείνουμε να διαβάσετε το εγχειρίδιο χρήσης (παρακαλούμε κάντε κλικ [εδώ](#)) για περισσότερες πληροφορίες σχετικές με το πως να χρησιμοποιήσετε το FRIEND-SHIP Ηλεκτρονικό Εργαλείο. Λεπτομερείς πληροφορίες μπορείτε να βρείτε και στον ιστότοπο του Προγράμματος: <https://friendship.univie.ac.at/>

BACK TO INDEX

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ FRIEND-SHIP

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ FRIEND-SHIP

Το Πρόγραμμα Παρέμβασης FRIEND-SHIP αποτελείται από:

- **12 συναντήσεις**
- Καθεμία διαρκεί **45 με 60 λεπτά**
- Διενεργείται **δύο φορές την εβδομάδα**
- Για μία περίοδο **6 εβδομάδων**

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ FRIEND-SHIP:

Το πρόγραμμα στοχεύει να προωθήσει την κοινωνική συμμετοχή των μαθητών μέσω:

- Της ενδυνάμωσης των κοινωνικο-συναισθηματικών τους δεξιοτήτων (π.χ., συνεργασία, αυτοπεποίθηση)
- Της ενίσχυσης της ικανότητάς τους να αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα αλλά και των συνομηλίκων τους και της ικανότητας τους να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους (σε κοινωνικές περιστάσεις)
- Της βελτίωσης της αυτοεπίγνωσης (αυτο-εικόνα)
- Την προώθηση της κατανόησης της ένταξης, της αποδοχής της διαφορετικότητας και της ενίσχυσης της αποδοχής από τους συνομηλίκους
- Την ανάπτυξη νέων φιλιών με την ταυτόχρονη ενδυνάμωση των ήδη υπαρχόντων

[BACK TO INDEX](#)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ FRIEND-SHIP

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Όταν εφαρμόσετε το πρόγραμμα, θα πρέπει να γνωρίζετε τα ακόλουθα:

- Κατά τη διάρκεια του προγράμματος οι μαθητές θα κληθούν να κάνουν δικές τους δημιουργίες. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να γνωρίζουν ότι η εστίαση παραμένει στη διαδικασία και όχι τόσο στην καλλιτεχνική αξία των παραγόμενων. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι προσεκτικοί ώστε καμία δημιουργία να μην επικριθεί ή να χλευαστεί
- Δημιουργήστε ευκαιρίες για τους μαθητές σας να αναπτύξουν τις κοινωνικο-συναισθηματικές τους δεξιότητες (δεν υπάρχει καμία διάθεση επίπληξης ή τιμωρίας)
- Προσπαθήστε να μάθετε στους μαθητές σας 'τι να κάνουν' ή 'πως να συμπεριφερθούν' σε συγκεκριμένες κοινωνικές περιστάσεις, προσφέροντάς τους εργαλεία και αυτοπεποίθηση
- Δημιουργήστε ένα ασφαλές περιβάλλον προσφέροντας σαφή όρια
- Προωθήστε υποστηρικτικές σχέσεις που βασίζονται στο σεβασμό ανάμεσα στα μέλη της ομάδας
- Καθοδηγήστε τους μαθητές σας μέσω ανοικτών ερωτήσεων προκειμένου να διαμορφώσουν μόνοι τους τη δική τους οπτική παρά να τους προσφέρετε έτοιμες απαντήσεις
- Διαθέστε τον απαραίτητο χρόνο και υποστήριξη που χρειάζεται προκειμένου να επιτευχθούν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των συναντήσεων
- Για κάθε δημιουργία των μαθητών σε κάθε συνάντηση, ρωτήστε την ολομέλεια τι επιθυμεί να το κάνει (π.χ., να το φυλάξουν, να το κρεμάσουν στον τοίχο, ή ακόμα και να το πετάξουν)
- Η επιμονή και η αφοσίωση είναι απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να ξεπεραστεί οποιοδήποτε εμπόδιο μπορεί να προκύψει κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος
- Κρατήστε στο μυαλό σας ότι αναπτύξαμε αυτό το πρόγραμμα χωρίς να γνωρίζουμε τους συγκεκριμένους μαθητές της τάξης σας. Συγκεκριμένες τροποποιήσεις στις δραστηριότητες θα χρειαστούν προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του κάθε μαθητή της τάξης σας ξεχωριστά

[BACK TO INDEX](#)

12 ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

- 1 ΣΠΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΑΓΟ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ
- 2 ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ
- 3 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
- 4 ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
- 5 ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ
- 6 ΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ
- 7 ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΟΜΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ
- 8 ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟ-ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ
- 9 ΕΠΙΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
- 10 ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΕΣ
- 11 ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ
- 12 ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1 - ΣΠΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΓΟ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

ΣΤΟΧΟΙ

- Πρωθειστέ το δέσιμο της ομάδας
- Να συμμετάσχουν στη διαδικασία διαμόρφωσης κοινώς συμφωνημένων κανόνων
- Να κατανοήσουν τη σημασία της τήρησης των κανόνων και των συνεπειών που υπάρχουν όταν αυτοί δεν ακολουθούνται
- Να δοθεί η συγκατάθεση των μαθητών

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η πρώτη συνάντηση βοηθά στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος της τάξης που κυριαρχεί η αμοιβαία κατανόηση και ο σεβασμός, όπου οι γνώμες όλων των μελών έχουν αξία και είναι καλοδεχούμενες. Όλες οι δραστηριότητες στοχεύουν να διαμορφώσουν τους βασικούς κανόνες της συνεργασίας, τις αξίες του καλού συνομιλητή, και να καλλιεργήσουν την αποδοχή των διαφορετικών απόψεων. Αυτό το περιβάλλον μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω θετικών συμπεριφορών και της υποστήριξης που προσφέρετε.

Προκειμένου να καλλιεργηθεί αυτό το συνεργατικό περιβάλλον, είναι σημαντικό στην **Εισαγωγή** να παρουσιάσετε στους μαθητές σας την όλη διαδικασία και τους κύριους στόχους της παρέμβασης FRIEND-SHIP. Η εισαγωγή θα πρέπει ακόμα να περιλαμβάνει μία εισαγωγική ερώτηση: “Τι είναι φιλία;” ή “Τι σημαίνει φιλία για σένα;”.

Ακόμα, στον **Τελικό Αναστοχασμό**, οι μαθητές θα πρέπει να συνοψίσουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα από τη συνάντηση επικεντρώνοντας στη σχέση ανάμεσα στις δραστηριότητες και στο γενικό θέμα της “φιλίας” (π.χ., “Ποια είναι η σημασία ενός συνεργατικού περιβάλλοντος για τη δημιουργία φιλιών;”)

ΥΛΙΚΑ

- Μαλακή μπαλίτσα
- Χαρτί του μέτρου
- Μαρκαδόροι σε διάφορα χρώματα

ΧΡΟΝΟΣ

45 – 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 1 - ΣΠΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΑΓΟ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ

10–15 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητήστε από τους μαθητές σας να σηκωθούν όρθιοι και να σχηματίσουν μία γραμμή με αλφαβητική σειρά βασισμένη στο πρώτο γράμμα του ονόματός τους χωρίς να μιλούν μεταξύ τους. Στην περίπτωση που αρκετά ονόματα μαθητών ξεκινούν με το ίδιο γράμμα, σκεφτείτε να μπουν σε σειρά καθ' ύψος.

2. Αφού ολοκληρώσετε αυτή τη διαδικασία, καλέστε τους να κάνουν το ίδιο σύμφωνα με την ηλικία τους και καθώς αναφερόμαστε σε μαθητές μιας τάξης, ο μήνας της γέννησής τους θα καθορίσει τη θέση τους στη σειρά.

Σε αυτή την περίπτωση, επιτρέπεται να μιλούν μεταξύ τους.

ΔΕΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ.

20–25 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητήστε από τους μαθητές σας να σηκωθούν όρθιοι και να σχηματίσουν έναν κύκλο.

2. Κρατήστε τη μαλακή μπαλίτσα και πείτε στην τάξη σας τι είδους υπερδυνάμεις θα θέλατε να έχετε και πως θα τις χρησιμοποιούσατε.

3. Πετάξτε ή σπρώξτε την μπάλα σε έναν μαθητή, ο οποίος όταν πιάσει την μπάλα θα περιγράψει τις υπερδυνάμεις που θα ήθελε να έχει.

4. Στη συνέχεια, ο μαθητής θα πετάξει την μπάλα σε έναν συμμαθητή του ακολουθώντας την ίδια διαδικασία.

Όταν όλοι οι μαθητές θα έχουν πάρει την μπάλα, η δραστηριότητα ολοκληρώνεται.

ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ.

15–20 ΛΕΠΤΑ

1. Εξηγήστε στην ομάδα τη σημασία των κανόνων προκειμένου η ομάδα να λειτουργεί συνεργατικά και αποτελεσματικά.

2. Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν πιθανούς κανόνες ή οδηγίες που θεωρούν πως είναι σημαντικοί για αυτούς. Αυτό μπορεί να γίνει και σε δυάδες μαθητών.

3. Βοηθήστε τους μαθητές να εκφράσουν με θετικό τρόπο τις ιδέες τους, όπως “Ακούω υπομονετικά μέχρι να έρθει η σειρά μου να μιλήσω”. Ακόμα, βοηθήστε την ομάδα να σκεφτεί συγκεκριμένους κανόνες, όταν θα νιώθουν ότι δεν έχουν να προσθέσουν κάτι στη διαδικασία δημιουργίας του συμβολαίου, όπως “Μπορούμε να χτυπάμε και να κοροϊδεύουμε ο ένας τον άλλον;” ή “Μπορούμε να κρίνουμε ακατάλληλα την άποψη του συμμαθητή μας;”.

4. Επιδείξτε μία μη επικριτική προσέγγιση κατάλληλη για τον καταιγισμό ιδεών, αποσυμφορίστε την ατμόσφαιρα που προκύπτει από αστείες απαντήσεις και δώστε τη δυνατότητα στους μαθητές σας να εξασκηθούν στην αξιολόγηση και στη διόρθωση ιδεών [4].

5. Καλέστε κάθε φορά έναν διαφορετικό μαθητή να γράψει τον κανόνα σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτιού του μέτρου.

6. Καταστήστε σαφές ότι εάν κάποιος παραβεί κάποιον κανόνα, όλη η ομάδα θα συζητήσει για να αποφασίσει πως θα διαχειριστεί την κατάσταση.

7. Όταν όλοι οι κανόνες αποφασιστούν και γραφτούν, καλέστε τους μαθητές σας να υπογράψουν το συμβόλαιο.

Το συμβόλαιο κρεμίζεται στον τοίχο της τάξης μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΑΣΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ

“Συμπεριφερόμαστε μεταξύ μας με σεβασμό (π.χ. αποφεύγουμε να κοροϊδεύουμε ο ένας τον άλλον, αφήνουμε τους άλλους να ολοκληρώσουν τον λόγο τους και δεν παρεμβαίνουμε)”

“Σεβόμαστε τις διαφορετικές απόψεις και κριτικάρουμε τις διαφορετικές απόψεις με τρόπο που να μη φέρνει τον άλλον σε δύσκολη θέση ή τον κάνει να ντρέπεται”

BACK TO INDEX

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

“Είμαστε ευγενικοί/πρόσχαροι/ φιλικοί και υποστηρικτικοί απέναντι σε όλους (π.χ. χαιρετάμε όλους όσους γνωρίζουμε, κάνουμε θετικά σχόλια στους φίλους)”

“Ακούμε τους άλλους (π.χ. προσέχουμε τι λένε οι άλλοι όταν μιλάνε χωρίς να τους διακόπτουμε)”

“Σεβόμαστε τους κανόνες (π.χ. αποφεύγουμε να χτυπάμε ο ένας τον άλλον, αποφεύγουμε να αγγίζουμε τους συμμαθητές μας εφόσον δεν το επιθυμούν)”

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 2 - ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να εξασκηθούν οι μαθητές σε συνεργατικές πρακτικές
- Να καλλιεργηθεί ο σεβασμός και η αλληλοϋποστήριξη στην τάξη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες που απαιτούν τη συνεργασία προκειμένου να αναπτύξουν τις σχέσεις τους με τους συνομηλίκους, να δημιουργήσουν ισχυρότερους δεσμούς με τους συμμαθητές τους και να εκτιμήσουν και να σεβαστούν κάθε μέλος της ομάδας της τάξης τους. Οι μαθητές μαθαίνουν ότι όταν συνεργαζόμαστε προκειμένου να πετύχουμε έναν κοινό στόχο, μπορούν να μειωθούν οι εντάσεις μεταξύ μας, να καλλιεργηθεί ο σεβασμός και η αίσθηση ότι κάθε μέλος της ομάδας μπορεί να συνεισφέρει με τον τρόπο του στην κοινή δραστηριότητα.

Στην **Εισαγωγική φάση**, οι μαθητές εξηγούν τι έχουν κάνει κατά την τελευταία συνάντηση και τι έχουν ήδη μάθει για τη φιλία. Προσφέρετε στους μαθητές σας μία σύνοψη της Συνάντησης.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σχέση ανάμεσα στις δραστηριότητες και στο γενικό θέμα της “φιλίας” (π.χ., “Τι μάθαμε για τη φιλία σήμερα;”).

ΥΛΙΚΑ

- Μαλακές μπαλίτσες
- Χαρτί του μέτρου
- Μολύβια και χρωματιστοί μαρκαδόροι

ΧΡΟΝΟΣ

45 – 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 2 - ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ

10 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές σας να σχηματίσουν έναν κύκλο.
2. Πείτε σε κάθε μαθητή να πετάξει μία μαλακή μπαλίτσα σε έναν συμμαθητή του.
3. Καθώς η δραστηριότητα προχωρά, κάθε 2'-3' λεπτά, προσθέστε και άλλες μαλακές μπαλίτσες.

Οι μπαλίτσες πρέπει να πετάγονται σε κοντινή απόσταση.

Στόχος αυτής της δραστηριότητας είναι καμία από τις μπάλες να μην ακουμπήσει στο έδαφος, απαιτώντας υψηλή συγκέντρωση.

Οι μαθητές σε αυτή τη δραστηριότητα συνηθίζουν να γελούν και να έρχονται πιο κοντά.

4. Συζητείστε με τους μαθητές τι πήγε καλά και τι όχι μετά από κάθε γύρο. Οι μαθητές μπορεί να υιοθετήσουν βελτιώσεις και οι διαφορές θα πρέπει να τονιστούν.

ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΝΤΑΣ ΧΕΡΙ ΜΕ ΧΕΡΙ

30–35 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητείστε από τους μαθητές σας να σχηματίσουν έναν κύκλο.
2. Δώστε σε κάθε μαθητή ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί του μέτρου προκειμένου να ξεκινήσει να ζωγραφίζει μία εικόνα. Το χαρτί του μέτρου θα πρέπει να κολληθεί πάνω σε ένα τραπέζι. Κάθε μαθητής έχει περίπου στη διάθεσή του 40 δευτερόλεπτα, ανάλογα και με το μέγεθος της τάξης, να συνεχίσει τη ζωγραφιά του προηγούμενου συμμαθητή του.

Οι μαθητές μπορούν να ζωγραφίσουν ό,τι επιθυμούν αλλά πρέπει σε κάθε περίπτωση να σεβαστούν τις ζωγραφιές των προηγούμενων (π.χ. αποφεύγουμε να μπουτζουρώνουμε τις δημιουργίες των άλλων).

Με βάση το μέγεθος της τάξης, εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τέσσερα φύλλα χαρτιού, έτσι ώστε οι μαθητές να μη χρειάζεται να περιμένουν πολύ για τη σειρά τους. Σε αυτή την περίπτωση, στο τέλος της δραστηριότητας, τα τέσσερα φύλλα χαρτιού θα συνδυαστούν για να δημιουργήσουν μία ολοκληρωμένη ζωγραφιά. Μία άλλη εναλλακτική είναι να επιτρέψετε σε περισσότερους από έναν μαθητές να ζωγραφίζουν την ίδια στιγμή.

Μπορείτε να έχετε μουσικό υπόβαθρο κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας προκειμένου να ενισχύσετε τη συγκέντρωση.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

10 ΛΕΠΤΑ

Στο τέλος, καλέστε όλη την ομάδα να συζητήσει και να σχολιάσει την ολοκληρωμένη ζωγραφιά αλλά και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για να φτάσουν σε αυτή. Συμπεριλάβετε ερωτήσεις που σχετίζονται με «πώς αλληλοεπιδράσατε με την ομάδα;», «πώς προσπαθήσατε να συνεχίσετε τη ζωγραφιά του συμμαθητή σας;», «Η ιδέα που είχατε για τη ζωγραφιά συνεχίστηκε;».

Ολοκληρώστε με Τελικό Αναστοχασμό σχετικά με το τι μάθανε για τη φιλία.

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3 - ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να αυξηθεί η αντίληψη των συναισθημάτων των άλλων μέσω λεκτικών και μη λεκτικών σημάτων
- Να αναγνωρίζουν οι μαθητές τόσο τα δικά τους συναισθήματα όσο και των συνομηλίκων τους
- Να ξεχωρίζουν και να αναγνωρίζουν θετικά και αρνητικά συναισθήματα στον εαυτό τους και στους άλλους
- Να χρησιμοποιούν λέξεις προκειμένου να εκφράζουν τα συναισθήματά τους αποτελεσματικά
- Να αποδέχονται και να νιώθουν ενσυναίσθηση απέναντι στα συναισθήματα των άλλων
- Να κατανοούν τα αρνητικά συναισθήματα (π.χ., θυμό, οργή) και να μη νιώθουν ενοχή όταν τα βιώνουν
- Να βοηθηθούν οι μαθητές να κατανοούν τα συναισθήματά τους και να διαχειρίζονται τη συμπεριφορά τους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ενθαρρύνετε τους μαθητές σας να αναγνωρίσουν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους (και τα συναισθήματα των συνομηλίκων τους). Οι μαθητές ανακαλύπτουν και εντοπίζουν θετικά και δύσκολα συναισθήματα και τον αντίκτυπό τους στους ίδιους αλλά και στους άλλους. Εισάγετε τους μαθητές σας σε αποτελεσματικούς και κατάλληλους τρόπους διαχείρισης των συναισθημάτων τους.

Ξεκινήστε τη συνάντηση με μία σύντομη **Εισαγωγή**, όπου οι μαθητές στοχάζονται πάνω στην τελευταία συνάντηση και τι έχουν ήδη μάθει για τη φιλία. Προσφέρετε στους μαθητές σας μία σύνοψη της Συνάντησης.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα επικεντρώνοντας στη σχέση ανάμεσα στην αναγνώριση, στην έκφραση και στη διαχείριση των συναισθημάτων και του γενικού θέματος της «φιλίας».

ΥΛΙΚΑ

Πλαστικοποιημένες κάρτες συναισθημάτων (με παιδιά να δείχνουν διαφορετικά συναισθήματα) (μπορείτε να έχετε πρόσβαση στις κάρτες συναισθημάτων [εδώ](#) και [εδώ](#)).

ΧΡΟΝΟΣ

45 – 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3 - ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ

5 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητείστε από τους μαθητές σας να σηκωθούν όρθιοι και να σχηματίσουν έναν κύκλο.
2. Για να εισάγετε τους μαθητές στα συναισθήματα, ζητήστε τους να ονοματίσουν συναισθήματα που γνωρίζουν.
3. Καλέστε τους μαθητές σας να σκεφτούν και να παρουσιάσουν χρησιμοποιώντας το σώμα τους, τις εκφράσεις του προσώπου τους και τον τόνο της φωνής τους πως είναι: α) ένα λιοντάρι που προσπαθεί να προστατέψει τα μικρά του, β) ένα γατάκι που μόλις έλαβε φαγητό από τη μαμά του, και γ) ένα φοβισμένο λαγουδάκι που προσπαθεί να ξεφύγει από τον κυνηγό.
4. Καλέστε τους μαθητές σας να συζητήσουν σύντομα πάνω στην έκφραση των διαφορετικών συναισθημάτων.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

15–20 ΛΕΠΤΑ

Μέσω της χρήσης πλαστικοποιημένων καρτών συναισθημάτων που παρουσιάζουν διαφορετικά συναισθήματα, οι μαθητές σας θα συζητήσουν και θα μάθουν για το ευρύ φάσμα των συναισθημάτων. Πριν ξεκινήσετε τη δραστηριότητα, οι κάρτες θα μπουν σε στοίβα ξεκινώντας από τα βασικά συναισθήματα, όπως χαρά, λύπη, θυμό, φόβο, και σταδιακά θα εμφανίζονται κάρτες με πιο σύνθετα συναισθήματα, όπως εκνευρισμός, οργή, απογοήτευση, έκπληξη, ενθουσιασμός, ντροπή και ζήλια.

1. Καλέστε έναν μαθητή να τραβήξει μία κάρτα από τη στοίβα των καρτών που είναι τοποθετημένη στο κέντρο του κύκλου.
2. Όταν ο μαθητής τραβάει μία κάρτα, θα πρέπει να παρουσιάσει το συναίσθημα που δείχνει στην ομάδα, έτσι ώστε οι συμμαθητές του/της να μαντέψουν το συναίσθημα της κάρτας.
3. Όταν η ομάδα μαντέψει σωστά, επιβραβεύστε την.

[BACK TO INDEX](#)

προσπάθειά τους. Στην περίπτωση που η ομάδα δεν μπορεί να μαντέψει το συναίσθημα, καθοδηγήστε την ομάδα προς το συναίσθημα μέσω ερωτήσεων, όπως: «Πώς είναι το στόμα του συμμαθητή σας;», «Είναι το πρόσωπό του/της ίδιο όπως όταν είναι ήρεμος/η;», «Πώς είναι η στάση του σώματός του/της;».

Γενικά, βοηθήστε τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα ελέγχοντας τα σώματά τους για σφιχτούς ή χαλαρούς μύες, τα μάτια, το στόμα, το χαμόγελο, το χρώμα του προσώπου και τα φρύδια.

ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ – ΟΙ ΚΑΡΤΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ 15–20 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε έναν μαθητή να διαλέξει μία κάρτα συναισθημάτων.
 2. Ζητήστε από τον μαθητή να κοιτάξει την κάρτα, να ανακοινώσει το συναίσθημα που είναι γραμμένο στην ομάδα και να περιγράψει μία κατάσταση κατά την οποία βίωσε το συγκεκριμένο συναίσθημα.
 3. Έπειτα, κάντε ερωτήσεις, όπως:
 - “Πώς ένιωσες το σώμα σου;”,
 - “Ένωσες ζέστη ή κρύο;”,
 - “Πώς χτυπούσε η καρδιά σου;”,
 - “Ποια γεγονότα συνήθως σε κάνουν να νιώθεις έτσι;”
 4. Έπειτα ζητήστε από τον μαθητή να σας περιγράψει πως διαχειρίστηκε το συγκεκριμένο συναίσθημα απαντώντας στην ερώτηση:
 - “Τι έκανες όταν βίωσες το συγκεκριμένο συναίσθημα;”
- Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται προκειμένου να αποφευχθεί η κριτική ή οι μαθητές να αρχίσουν να κοροϊδεύουν ο ένας τον άλλον.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

10 ΛΕΠΤΑ

Καλέστε όλη την ομάδα να συζητήσει και να σχολιάσει τη σημασία της αναγνώρισης των δικών τους συναισθημάτων και των άλλων. Εισάγετε ερωτήσεις σχετικές με «Τι είναι τα συναισθήματα;», «πώς μπορείς να αναγνωρίσεις τα συναισθήματα;». Ολοκληρώστε με μία Τελική Συζήτηση σχετικά με τη σχέση ανάμεσα στην αναγνώριση και την έκφραση των συναισθημάτων με τη δημιουργία φιλιών.

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 4 - ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες τους
- Να εκτιμήσουν τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες των συνομηλίκων τους
- Να κατανοήσουν ότι όλοι έχουν θετικές και αρνητικές πτυχές στην προσωπικότητά τους
- Να καλλιεργηθούν διαφορετικές κατευθύνσεις της αυτο-αντίληψής τους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι δραστηριότητες δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα να γνωρίσουν τα θετικά στοιχεία του χαρακτήρα τους και τους βοηθούν να εκτιμήσουν τα χαρακτηριστικά αυτά και στους άλλους. Ακόμα, οι μαθητές αποδέχονται το γεγονός ότι όλοι έχουν αδυναμίες, όπως έχουν και δυνατά σημεία, προκειμένου να αναπτύξουν περαιτέρω την αυτό-αντίληψή τους. Χρησιμοποιήστε αυτές τις πληροφορίες για να προσφέρετε στους μαθητές μία σύντομη επισκόπηση της συνάντησης.

Ξεκινήστε τη συνάντηση με μία σύντομη **Εισαγωγή**, όπου οι μαθητές στοχάζονται πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει σχετικά με τη φιλία.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σχέση ανάμεσα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στο γενικό θέμα της «φιλίας».

ΥΛΙΚΑ

- 10 μικρά χρωματιστά χαρτάκια για κάθε μαθητή
- Χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Ένα μικρό κομμάτι σχοινί ή κλωστή για κάθε μαθητή

ΧΡΟΝΟΣ

45 – 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 4 - ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 10–15 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές σας να σηκωθούν όρθιοι και να κινηθούν μέσα στην τάξη.
2. Ζητήστε τους να προσπαθήσουν να κρατήσουν βλεμματική επαφή με κάθε μαθητή που συναντούν καθώς κινούνται και να προσπαθήσουν να κρατήσουν αυτή τη βλεμματική επαφή για λίγο.
3. Πρέπει να ακολουθήσουν την ίδια διαδικασία μέχρι να βρουν έναν μαθητή με τον οποίο και οι δύο θα θελήσουν να συνδεθούν. Δεν πρέπει να μιλάνε, αλλά να χρησιμοποιούν τα μάτια τους ως μόνο μέσο επικοινωνίας. Στη συνέχεια, θα κινούνται μέσα στην τάξη σαν να είναι ενωμένοι με ένα αόρατο σκοινί.

Αυτή η διαδικασία θα οδηγήσει στη δημιουργία των ζευγαριών που θα εργαστούν μαζί στις επόμενες δραστηριότητες. Στην περίπτωση που είναι μονός ο αριθμός των μαθητών στην τάξη, οι μαθητές μπορούν να σχηματίσουν τριάδες αντί δυάδες. Γενικά, οι μαθητές θα πρέπει να είναι ευέλικτοι στη δημιουργία δυάδων ή τριάδων.

Ξεκαθαρίστε από την αρχή της δραστηριότητας ότι οι μαθητές δε θα πρέπει να δημιουργήσουν δυάδες μόνο με τους φίλους τους.

Δε θα συμμετάσχετε σε αυτή τη δραστηριότητα ως μέλος της ομάδας. Έχετε μόνο τον ρόλο του συντονιστή.

θα ήθελε να βελτιώσει.

3. Το επόμενο βήμα είναι κάθε μαθητής να γράψει 3-4 θετικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του συμμαθητή του ή δεξιότητες που θα ήθελε και εκείνος να έχει. Κάθε δυάδα ή τριάδα θα συζητήσει τα θετικά χαρακτηριστικά που αποδόθηκαν σε κάθε μαθητή από τους συνομηλίκους του.

Μπορούν να συζητήσουν τα κοινά στοιχεία τους αλλά και τις διαφορές τους. Μπορούν ακόμα, να συζητήσουν πώς έφτασαν να κατέχουν αυτά τα χαρακτηριστικά και πώς νιώθουν που τους αποδόθηκαν αυτά από τους συμμαθητές τους.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 15 ΛΕΠΤΑ

- Καλέστε όλες τις δυάδες ή τριάδες, εφόσον το επιθυμούν, μοιράζονται την εμπειρία τους από την προηγούμενη δραστηριότητα στην ολομέλεια της ομάδας.

Κάθε μαθητής έχει στο χέρι του 6-8 χαρτάκια που περιγράφουν τα θετικά του χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά του/της που χρειάζονται βελτίωση.

Εάν επιθυμούν, μπορούν να τα παρουσιάσουν στην ομάδα, σχολιάζοντάς τα.

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με μία Τελική Συζήτηση όπου οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν «γιατί είναι σημαντικό για τις φιλίες να γνωρίζουμε τα δυνατά και αδύναμα σημεία του καθενός;».

ΙΣΟΡΡΟΠΩΝΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΩΝ ΜΟΥ ΣΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ ΜΟΥ 25–30 ΛΕΠΤΑ

Σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές θα εργαστούν στις δυάδες ή τριάδες που σχημάτισαν κατά τη Δραστηριότητα ενεργοποίησης.

1. Δώστε σε κάθε μαθητή 10 μικρά, χρωματιστά χαρτάκια*, τα οποία θα έχουν μία τρύπα στην άκρη τους και μαρκαδόρους σε διάφορα χρώματα.
2. Ζητήστε από κάθε μαθητή στη δυάδα ή τριάδα να γράψει 3-4 χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του που

*Παρακαλώ κάντε κλικ [εδώ](#) για να βρείτε τις μικρές ταμπελίτσες για τα βραχιολάκια

BACK TO INDEX

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 5 - ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να αναπτύξουν την κατανόησή τους απέναντι στις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους
- Να μάθουν να αποδέχονται και να εκτιμούν τις διαφορετικές απόψεις και γνώμες
- Να τονιστεί και να εκτιμηθεί η διαφορετικότητα μέσα στην τάξη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μέσω της ενασχόλησής τους σε δραστηριότητες τέχνης, οι μαθητές θα ασχοληθούν με μία πρώτη δραστηριότητα που θα διασφαλίσει την εμπλοκή τους όταν θα τους παρουσιαστεί το θέμα της «διαφορετικότητας». Θα δοθούν στους μαθητές ευκαιρίες για να γνωριστούν καλύτερα μεταξύ τους και να εκτιμήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που έχουν, αλλά και να μάθουν να αποδέχονται ότι οι διαφορές κάνουν κάποιον μοναδικό και ιδιαίτερο και να εκτιμήσουν τη χρησιμότητά τους στην καθημερινότητά μας.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να στοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν μάθει σχετικά με «τα δυνατά και αδύναμα σημεία» και τη φιλία.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στην αξία της διαφορετικότητας και στο γενικό θέμα της «φιλίας».

ΥΛΙΚΑ

- Poster του πίνακα (“Pó de arroz, 2017-2018”)
- Post-it notes
- A4 φύλλα για κάθε μαθητή
- Χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί του μέτρου

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 5 - ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 5 - 10 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές να σηκωθούν όρθιοι και να μετακινηθούν στο χώρο της τάξης για περίπου 30 δευτερόλεπτα.

2. Έπειτα, ζητήστε από τους μαθητές να ακολουθήσουν τα εξής σενάρια, για περίπου 30 δευτερόλεπτα το καθένα:

- Περπατήστε όπως ένας ηλικιωμένος
- Περπατήστε σαν να φοράτε βατραχοπέδιλα
- Περπατήστε όπως όταν κουβαλάτε βαριές σακούλες
- Περπατήστε σαν να είστε σε μία αμμώδη παραλία μια ζεστή μέρα
- Περπατήστε σαν να είστε πάνω σε πάγο

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τους μαθητές να περπατούν κανονικά μέσα στην τάξη για περίπου 30 δευτερόλεπτα.

ΣΥΝΔΥΑΖΟΝΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΜΕΡΗ, ΚΑΝΟΥΜΕ ΕΝΑ ΟΛΟ 20 ΛΕΠΤΑ

1. Τοποθετήστε στον τοίχο της τάξης το poster του πίνακα της Beatriz Milhazes, «Pó de Arroz, 2017/2018» (βρείτε τον παρακάτω στην ενότητα με τα υλικά). Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και μία οθόνη για να προβάλτε τον πίνακα.

2. Ζητήστε από κάθε μαθητή να γράψει τα αρχικά του ονόματός του σε ένα μικρό post-it note.

3. Έπειτα, ζητήστε από κάθε μαθητή να επιλέξει μία λεπτομέρεια ή ένα χρώμα από τον πίνακα και να κολλήσει σε αυτό το post-it note του.

4. Όταν κάθε μαθητής έχει διαλέξει, ο εκπαιδευτικός τους ζητά να εξηγήσουν γιατί επέλεξαν τη συγκεκριμένη λεπτομέρεια ή σχήμα στον πίνακα.

5. Οι μαθητές μπορούν να εξηγήσουν την επιλογή τους, εφόσον το επιθυμούν. Μετά τις εξηγήσεις ο εκπαιδευτικός τονίζει τη σημασία της κάθε λεπτομέρειας ή χρώματος όταν σχηματίζεται ο συνολικός πίνακας, ρωτώντας τους μαθητές:

«Είναι όλες οι λεπτομέρειες ή τα χρώματα τα ίδια;», «Γιατί πιστεύετε ότι η Beatriz Milhazes επέλεξε τόσα πολλά διαφορετικά σχήματα και χρώματα για να δημιουργήσει αυτόν τον πίνακα;».

6. Οι μαθητές θα δώσουν διάφορες εξηγήσεις και βασιζόμενος στις απαντήσεις, ο εκπαιδευτικός θα καθοδηγήσει τη συζήτηση να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι

«δε χρειάζονται όλα τα σχήματα και τα χρώματα να είναι ίδια για να δημιουργηθεί ένας συνολικός, όμορφος πίνακας».

7. Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός ρωτάει τους μαθητές, «Μπορείτε να βρείτε άλλα παραδείγματα από διαφορετικά πράγματα που συνδυάζονται για να δημιουργήσουν ένα όλο;».

8. Καθοδηγήστε τη συζήτηση προκειμένου να καταλήξουν στο συμπέρασμα «Κάθε ένας από εμάς είναι διαφορετικός, αλλά όλοι μαζί μπορούμε να δημιουργήσουμε μία ομάδα που σέβεται τα διαφορετικά στοιχεία του κάθε μέλους».

Αυτό το συμπέρασμα θα γραφτεί σαν τίτλος σε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί του μέτρου. (Προτείνουμε να τυπώσετε σε μέγεθος A3 τον πίνακα).

© Studio Beatriz Milhazes, Photo: Manuel Águas & Pepe Schettino

BACK TO INDEX

1. Δώστε σε κάθε μαθητή ένα φύλλο A4 και πολλούς χρωματιστούς μαρκαδόρους.

2. Ζητήστε από τον κάθε μαθητή να ζωγραφίσει ένα σχήμα και να το χρωματίσει, χωρίς να κοιτά ο ένας τον άλλον. Αυτά τα σχήματα δεν έχουν καμία σχέση με τα σχήματα που απεικονίζονται στον πίνακα της Beatriz Milhazes. Κάθε μαθητής μπορεί να δημιουργήσει διαφορετικό σχήμα. Δώστε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί του μέτρου, όπου θα έχετε γράψει τον τίτλο-συμπέρασμα από την προηγούμενη δραστηριότητα, προκειμένου να δημιουργήσουν ένα νέο πίνακα χρησιμοποιώντας όλα τα διαφορετικά σχήματα που ζωγράφισαν.

3. Ζητήστε από κάθε μαθητή να κολλήσει το σχήμα του/της στο χαρτί του μέτρου, σε όποιο σημείο θέλει.

Η δραστηριότητα ολοκληρώνεται με τον **Τελικό Αναστοχασμό** όπου όλοι οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν σχετικά με το «γιατί είναι σημαντικό για τις φιλίες να αναγνωρίζονται οι διαφορές και οι ομοιότητες που έχουμε μεταξύ μας;».

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 6 - ΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να μάθουν να ακούν και να κατανοούν τις διαφορετικές απόψεις των συνομηλίκων τους
- Να βάλουν τον εαυτό τους στη θέση του άλλου δείχνοντας ενσυναίσθηση απέναντι στους άλλους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές θα ασχοληθούν με δραστηριότητες προκειμένου να βελτιώσουν την ικανότητά τους να βιώνουν και εκείνοι τα διαφορετικά συναισθήματα των άλλων και να κατανοούν τις δεξιότητες που απαιτούνται για να αντιδρούν με ενσυναίσθηση απέναντι στους άλλους. Με άλλα λόγια, να εναρμονίσουν τους εαυτούς τους με τα συναισθήματα των άλλων. Οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να τοποθετήσουν τον εαυτό τους σε διαφορετικές θέσεις/σενάρια, στα οποία έχουν ή δεν έχουν βρεθεί στο παρελθόν. Για παράδειγμα, θα κληθούν να έρθουν σε επαφή με το πώς είναι όταν θυματοποιούνται, ενώ ενδεχομένως είναι εκείνοι που συνήθως εκφοβίζουν τους συμμαθητές τους.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να στοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει για τη «διαφορετικότητα» και τη φιλία.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία της κατανόησης της θέσης του άλλου και στο γενικό θέμα της «φιλίας» (π.χ., «Γιατί είναι σημαντική η ενσυναίσθηση για τη φιλία;»).

ΥΛΙΚΑ

Κάρτες κοινωνικών ιστοριών (μπορείτε να βρείτε τις κάρτες κοινωνικών ιστοριών του [εδώ](#))

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 6 - ΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 15 - 20 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές σας να σχηματίσουν έναν κύκλο στη μέση της τάξης.
2. Ζητήστε τους να επιλέξουν έναν συμμαθητή τους για να σχηματίσουν δυάδα. Μπορούν να επιλέξουν τον συμμαθητή τους που βρίσκεται απέναντί τους.
3. Όταν σχηματιστούν οι δυάδες, ζητήστε από τους μαθητές να σηκωθούν όρθιοι κοιτάζοντας ο ένας τον άλλο.
4. Ζητήστε από τον ένα μαθητή να κάνει κάποια κίνηση (π.χ., έκφραση προσώπου, στάση σώματος) και ο άλλος θα προσπαθήσει να είναι ο «καθρέφτης» του.

Δεν επιτρέπεται να μιλούν μεταξύ τους, οπότε θα πρέπει να τονίσετε τη σημασία του να μη χάσουν τη βλεμματική επαφή με το ζευγάρι τους.

5. Όταν περάσουν 2-3 λεπτά, ζητήστε από τους μαθητές να αλλάξουν ρόλους, ώστε ο άλλος συμμαθητής να γίνει τώρα ο «καθρέφτης».

Ολοκληρώστε αυτή τη δραστηριότητα ρωτώντας τους μαθητές να αναστοχαστούν «γιατί έπαιξαν αυτό το παιχνίδι;», «Πώς αλλιώς μπορείς να μπεις στα παπούτσια των συμμαθητών σου;».

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ

30 - 35 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητήστε από τους μαθητές να σχηματίσουν έναν κύκλο και τοποθετήστε στο κέντρο τη στοίβα με τις κάρτες των κοινωνικών ιστοριών. Αυτές οι κάρτες περιγράφουν διαφορετικές κοινωνικές ιστορίες (θα βρείτε τα σενάρια παρακάτω).
2. Καλέστε κάθε μαθητή να διαλέξει μία κάρτα και να διαβάσει την ιστορία σε όλη την ομάδα.
3. Έπειτα, πρέπει να περιγράψει πως θα ένιωθε αν ήταν ο/η πρωταγωνιστής/ρια στην ιστορία. Το παιδί προσπαθεί να βάλει τον εαυτό του στη θέση του παιδιού που περιγράφουν οι κάρτες.
4. Μετά από αυτό, ρωτήστε τους υπόλοιπους συμμαθητές εάν ένιωσαν το ίδιο ακούγοντας την ιστορία ή αν κάποιος ένιωσε διαφορετικά, τονίζοντας την ομοιότητα, στις περισσότερες περιπτώσεις με τα συναισθήματα του μαθητή που διαβάζει την κάρτα.

Παρακαλώ κάντε κλικ [εδώ](#) για να βρείτε τις κάρτες των κοινωνικών ιστοριών.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Αναστοχαστείτε με τους μαθητές ρωτώντας τους «Τι μπορείς να κάνεις όταν δεις να μεταχειρίζονται άσχημα έναν μαθητή οι συμμαθητές του;», «Γιατί είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε τα συναισθήματα των άλλων;», «Σε ποιες άλλες καταστάσεις έχετε νιώσει ενσυναίσθηση με έναν άλλο μαθητή;».

BACK TO INDEX

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 7 - ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΟΜΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΟΠΩΣ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΟΝΤΑΙ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να αναπτύξουν τις διαπροσωπικές δεξιότητες του σεβασμού, της βοήθειας και της ευγένειας όταν αλληλοεπιδρούν με τους συμμαθητές τους
- Να καλλιεργήσουν αποτελεσματικές επικοινωνιακές δεξιότητες κατά τη διάρκεια των κοινωνικών τους αλληλεπιδράσεων
- Να καλλιεργήσουν τις συνεργατικές τους δεξιότητες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές ασχολούνται με δραστηριότητες που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν τη σημασία του σεβασμού, βοήθεια και ευγένεια στις καθημερινές αλληλεπιδράσεις με τους συμμαθητές και άλλους ανθρώπους. Οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν ότι η ευγένεια και ο σεβασμός καλλιεργούν θετικά συναισθήματα και αντιδράσεις στο άτομο που τα δέχεται, δημιουργώντας ένα περιβάλλον ενσυναίσθησης και υποστήριξης.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη Εισαγωγή και επισκόπηση της Συνάντησης. Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει σχετικά με την κατανόηση της θέσης του άλλου και τη φιλία.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία του σεβασμού και στο γενικό θέμα της «φιλίας» (π.χ., «Τι μάθατε κατά τη διάρκεια αυτής της Συνάντησης;»).

ΥΛΙΚΑ

Κάρτες ρόλων για κάθε σενάριο (μπορείτε να βρείτε τις κάρτες ρόλων των σεναρίων [εδώ](#))

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 7 - ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΟΜΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΟΠΩΣ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΦΕΡΟΝΤΑΙ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ

10 ΛΕΠΤΑ

1^ο σενάριο – “Το κυλικείο”

1. Ζητήστε από τους μαθητές σας να σηκωθούν όρθιοι και να κινηθούν μέσα στην τάξη.

2. Έπειτα, ζητήστε από τους μαθητές να προσποιηθούν ότι περπατούν στη γειτονιά τους και συναντούν έναν συμμαθητή τους. Αρχικά, θα πρέπει να τον χαιρετήσουν ευγενικά και έπειτα, θα πρέπει να του κάνουν ένα ευγενικό σχόλιο, όπως «τα μαλλιά σου είναι πολύ ωραία σήμερα», «η μπλούζα που φοράς σου πάει πολύ». Στη συνέχεια, ο συμμαθητής θα πρέπει να κάνει και εκείνος ένα θετικό σχόλιο. Έπειτα, συνεχίζουν να κινούνται και να συναντούν άλλους συμμαθητές τους.

3. Μετά από λίγο, καλέστε τους μαθητές να σχηματίσουν έναν κύκλο και ρωτήστε πώς ένιωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Στόχος είναι να τονιστούν τα θετικά συναισθήματα που βίωσαν οι μαθητές.

Να θυμάστε ότι οι μαθητές θα πρέπει να διαλέξουν συμμαθητές που δεν είναι οι καλύτεροι φίλοι τους.

Αναστοχαστείτε με τους μαθητές σχετικά με το πώς νιώσατε όταν ακούσατε κάτι θετικό;», «Γιατί είναι ωραίο να λαμβάνεις και να προσφέρεις θετικά σχόλια;».

Ρόλοι: Ένα παιδί που πάει να αγοράσει ένα τوست από το κυλικείο του σχολείου (1 μαθητής/ρια)

Ο/Η ιδιοκτήτης/ρια του κυλικείου (1 μαθητής/ρια)

Οι υπόλοιποι μαθητές που περιμένουν στη σειρά για να αγοράσουν φαγητό από το κυλικείο (5-6 μαθητές με βάση το μέγεθος της τάξης)

Σενάριο: Το πρώτο παιδί προσεγγίζει το κυλικείο χωρίς να μπει στην ουρά και ζητά με αγενή τρόπο από τον/την ιδιοκτήτη/ρια του κυλικείου ένα τوست. Ο/Η ιδιοκτήτης/ρια του δίνει το τوست χωρίς να σχολιάσει τη συμπεριφορά του μαθητή. Τα υπόλοιπα παιδιά παραπονιούνται και αρχίζουν να φωνάζουν τόσο στο παιδί που παρέλειψε τη σειρά όσο και στον/στην ιδιοκτήτη/ρια του κυλικείου που έδωσε το τوست.

Διαδικασία:

1. Ζητήστε από τους μαθητές να δραματοποιήσουν το σενάριο όπως περιγράφεται. Οι κάρτες ρόλων μοιράζονται στους μαθητές.

2. Όταν η δραματοποίηση ολοκληρώνεται, ζητήστε από τους μαθητές που ενεπλάκησαν να περιγράψουν πώς ένιωσαν που είχαν τους συγκεκριμένους ρόλους.

3. Έπειτα, ζητήστε από την ολομέλεια να προτείνουν ποιες αλλαγές θα έκαναν όσον αφορά στη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μελών προκειμένου όλοι να νιώθουν ότι τους σέβονται και τους εκτιμούν.

4. Στη συνέχεια, οι μαθητές θα δραματοποιήσουν ξανά το ίδιο σενάριο βασισμένο αυτή τη φορά στις αλλαγές που προτάθηκαν από την ολομέλεια.

Παρακαλώ κάντε κλικ [εδώ](#) για να βρείτε τις κάρτες για το παιχνίδι ρόλων.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ

35 - 40 ΛΕΠΤΑ

1. Δώστε δύο διαφορετικά σενάρια για παιχνίδι ρόλων στους μαθητές σας. Κάθε σενάριο θα παρουσιάζεται αρχικά με έναν ακατάλληλο τρόπο.

2. Έπειτα, ζητήστε από την ολομέλεια να προτείνουν πώς θα μπορούσε να παρουσιαστεί το σενάριο ώστε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη να βιώνουν θετικά συναισθήματα και κανέναν να μη βρεθεί σε δύσκολη θέση.

BACK TO INDEX

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Ζητήστε από του μαθητές να συνοψίσουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία να συμπεριφέρομαι στους άλλους όπως θέλω να μου συμπεριφέρονται.

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 8 - ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟ-ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να διαχειριστούν οι μαθητές τα αρνητικά συναισθήματα που προκύπτουν κατά τις κοινωνικές τους συνδιαλλαγές με τους συμμαθητές τους
- Να βοηθηθούν να αναγνωρίσουν και να σκεφτούν εναλλακτικές προσεγγίσεις αντί του θυμού όταν συναναστρέφονται με τους συμμαθητές τους
- Να μάθουν να υπερασπίζονται τους εαυτούς τους χωρίς να πληγώνουν του άλλους
- Να βοηθηθούν στη διαχείριση αγχωτικών καταστάσεων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Σε αυτή τη συνάντηση, οι μαθητές ασχολούνται με δραστηριότητες που στοχεύουν να τους βοηθήσουν ώστε να αναπτύξουν την ικανότητα του αυτο-ελέγχου και να υιοθετούν θετικές συμπεριφορές. Επιπρόσθετα, μέσα από αυτή τη συνάντηση, οι μαθητές θα εξοικειωθούν με κατάλληλες στρατηγικές προκειμένου να συμπεριφέρονται και να μιλούν με αυτοπεποίθηση. Στο τέλος της συνάντησης, οι μαθητές συμμετέχουν σε μία δραστηριότητα χαλάρωσης, όπου εξοικειώνονται με στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιούν όταν νιώθουν θυμό ή οργή, πως να ελέγχουν αυτά τα συναισθήματα και πως να ηρεμούν.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει στο πως να συμπεριφέρονται με σεβασμό στους άλλους και στη φιλία.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία της επίλυσης προβλημάτων/συγκρούσεων ως ομάδα και στο γενικότερο θέμα της «φιλίας» (π.χ., «Τι μάθατε κατά τη διάρκεια της Συνάντησης;»).

ΥΛΙΚΑ

- Συσκευή για να παίζει μουσική
- Σχοινιά 1 – 1,5m
- Πίνακας

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 50 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 8 - ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟ-ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 5 - 10 ΛΕΠΤΑ

1. Επιλέξτε ή ζητήστε από τους μαθητές σας να σας πουν ένα χαρούμενο τραγούδι που τους αρέσει.
2. Εξηγήστε στους μαθητές σας ότι θα τους δώσετε κάποιες οδηγίες και πατήστε να ξεκινήσει το τραγούδι.
3. Ζητήστε τους να ακολουθήσουν τις οδηγίες όσο η μουσική παίζει και να ακινητοποιηθούν όταν η μουσική σταματήσει. Δώστε οδηγίες όπως: «*χορέψτε όπως θέλετε*», «*κάντε κάτι μόνο με το αριστερό σας χέρι*», «*κάντε κάτι μόνο με το δεξί σας χέρι*», «*κινηθείτε πολύ αργά*», «*κινηθείτε πολύ γρήγορα χωρίς να ακουμπήσετε κανέναν*», «*περπατήστε στις μύτες των ποδιών σας*», «*κινηθείτε αργά προς τα πίσω*» και άλλες παρόμοιες.
4. Κάθε τόσο σταματήστε τη μουσική προκειμένου τα παιδιά να ακινητοποιηθούν. Μπορείτε να ζητήσετε από τα παιδιά αν θέλουν να κάνουν κάτι άλλο όσο παίζει η μουσική.

4. Στο δεύτερο μέρος, τα παιδιά θα πρέπει να προσπαθήσουν να ξετυλίξουν τους κόμπους. Δώστε τους μερικά λεπτά και να προσέχετε τη διαδικασία. Η δραστηριότητα θα σταματήσει όταν μία ομάδα θα πετύχει να ξετυλίξει τους κόμπους ή πριν αρχίσουν να μαλώνουν μεταξύ τους. Η κατάσταση δε θα πρέπει να ξεφύγει.

Σημαντικό πριν ξεκινήσετε: Σε περίπτωση μονού αριθμού μαθητών στην τάξη, μπορούν να δημιουργηθούν 1 ή 2 ομάδες με 5 μαθητές. Ένας μαθητής από αυτές τις ομάδες θα πιάσει το ένα από τα σκοινιά από τη μέση. Για τους μεγαλύτερους σε ηλικία μαθητές μπορούν να δημιουργηθούν και ομάδες έξι παιδιών με 3 σκοινιά και έτσι η δραστηριότητα γίνεται πιο περίπλοκη. Για τους μικρότερους σε ηλικία μαθητές, το σκοινί θα πρέπει να είναι πιο χοντρό για να μπορούν να το ξετυλίξουν πιο εύκολα.

Η ΜΠΑΛΑ ΤΩΝ ΚΟΜΠΩΝ

15 ΛΕΠΤΑ

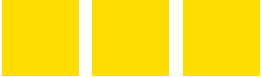
Η δραστηριότητα χωρίζεται σε δύο μέρη.

1. Στην αρχή, χωρίστε την τάξη σε ομάδες των τεσσάρων μαθητών.
2. Δώστε σε κάθε ομάδα 2 κομμάτια σκοινιού 1 με 1,5m. Κάθε μαθητής κρατά μία άκρη του σκοινιού. Οι μαθητές πρέπει να κινηθούν στο χώρο σαν ομάδα ενώ περνούν πάνω και κάτω από τα σκοινιά τους χωρίς να τα αφήσουν.
3. Στο τέλος θα έχει δημιουργηθεί μία μπάλα από κόμπους των δύο σκοινιών. Πείτε στους μαθητές να μην τυλίξουν το σκοινί γύρω από το σώμα τους όταν περπατούν στο χώρο. Όταν κάθε ομάδα έχει δημιουργήσει τη δική της μπάλα το δεύτερο μέρος της δραστηριότητας ξεκινά.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ “Η ΜΠΑΛΑ ΤΩΝ ΚΟΜΠΩΝ” 20 ΛΕΠΤΑ

1. Μετά τη δραστηριότητα, ζητήστε από τους μαθητές σας να σχηματίσουν ένα κύκλο για να συζητήσουν την εμπειρία τους. Ρωτήστε τους:
 - «Πώς βιώσατε την προηγούμενη δραστηριότητα;»
 - «Πώς προσπαθήσατε σαν ομάδα να ξετυλίξετε τα σκοινιά σας;»
 - «Πώς νιώσατε όσο προσπαθούσατε να ξετυλίξετε το σκοινί;»
 - «Νιώσατε εκνευρισμό, θυμό ή οργή;»
 - «Τι πιστεύετε ότι σας βοηθάει σε καταστάσεις εκνευρισμού, θυμού ή οργής;»
 - «Τι σχέση έχει αυτή η δραστηριότητα με τη φιλία;»

BACK TO INDEX

2. Γράψτε τις απαντήσεις των μαθητών στις ερωτήσεις στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου για να κολληθούν στον τοίχο της τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΣΚΗΣΗ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ

5 ΛΕΠΤΑ

1. Ζητήστε από τους μαθητές να καθίσουν στο πάτωμα ή στις καρέκλες τους και να νιώσουν άνετα.
2. Καλέστε τους να κλείσουν τα μάτια τους για να ξεκινήσει η δραστηριότητα. Τα παιδιά αρχίζουν να εισπνέουν από τη μύτη και να εκπνέουν από το στόμα.
3. Μετά από κάποια δευτερόλεπτα, ζητήστε τους να εκπνεύσουν αργά μετρώντας από το 1 μέχρι το 10. Όταν φτάσουν στο 10, εκπνέουν πλήρως και εισπνέουν ξανά ακολουθώντας την ίδια διαδικασία .

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 9 - ΕΠΙΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να αναπτυχθεί η ικανότητα των μαθητών να επιλύουν αποτελεσματικά τα διαπροσωπικά τους προβλήματα
- Να βοηθηθούν οι μαθητές να εστιάζουν στο πρόβλημα και όχι στο άτομο με το οποίο έχουν πρόβλημα
- Να προσφερθούν στους μαθητές εναλλακτικοί τρόποι να αντιμετωπίζουν τις συγκρούσεις εκτός από αδιαφορία και θυμό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές ενθαρρύνονται να ανακαλύψουν δημιουργικούς τρόπους για να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις διαπροσωπικές τους διενέξεις. Οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι η διένεξη είναι ένα φυσικό κομμάτι της ζωής και εξαρτάται από το πώς τη διαχειρίζονται. Μπορεί να είναι είτε εποικοδομητική, είτε καταστροφική [5].

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει για την ανάπτυξη αυτο-ελέγχου.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία της επίλυσης των προβλημάτων/συγκρούσεων ως ομάδα και στο γενικό θέμα της «φιλίας» (π.χ., «Τι μάθατε κατά τη διάρκεια αυτής της Συνάντησης;»).

ΥΛΙΚΑ

- Ένα κουβάρι μαλλί
- Φύλλα A4
- Ψαλίδια
- Μολύβια και χρωματιστούς μαρκαδόρους
- Κάρτες προβλημάτων προς επίλυση (μπορείτε να βρείτε τις κάρτες των προβλημάτων προς επίλυση [εδώ](#)).

ΧΡΟΝΟΣ

40 - 50 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 9 - ΕΠΙΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 5 - 10 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές να σχηματίσουν έναν κύκλο στη μέση της τάξης.
2. Ζητήστε από τους μαθητές σας να κλείσουν τα μάτια τους και να τείνουν τα χέρια τους προς τη μέση του κύκλου, και με κάθε χέρι τους να κρατήσουν το χέρι ενός άλλου συμμαθητή τους. Και τα δύο χέρια θα πρέπει να ενώνονται με διαφορετικό μαθητή.
3. Έπειτα, ζητήστε από τους μαθητές να ανοίξουν τα μάτια τους και ως ομάδα να ξετυλίζουν τον κόμπο που σχηματίστηκε με τα χέρια τους.
4. Εξηγήστε τον κανόνα ότι θα πρέπει να ξετυλίζουν τους εαυτούς τους χωρίς να αφήσουν τα χέρια που κρατάνε.

ΑΣ ΓΙΝΟΥΜΕ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

35 - 40 ΛΕΠΤΑ

1. Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας, οι μαθητές εργάζονται ατομικά. Ζητήστε από κάθε μαθητή να τραβήξει μία κάρτα από τη στοίβα των καρτών με τα προβλήματα προς επίλυση, μία κάρτα τη φορά. Κάθε κάρτα περιγράφει συνοπτικά ένα κοινωνικό πρόβλημα (βλέπε παρακάτω).
 2. Καλέστε τους μαθητές σας να βρουν μία πιθανή και αποτελεσματική λύση σε κάθε πρόβλημα.
 3. Δώστε τους ένα φύλλο A4, προκειμένου να δημιουργήσουν το δικό τους «μικρό βιβλίο» (Celestin Freinet). Θα βρείτε ένα βίντεο που δείχνει πως γίνεται το βιβλίο στον ιστότοπο του προγράμματος.
 4. Ζητήστε από τους μαθητές σας να συνεχίσουν την ιστορία γράφοντας και εικονογραφώντας ένα μικρό βιβλίο.
 5. Προσφέρετε στους μαθητές μία λίστα με 5 ερωτήσεις που θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν το βιβλίο τους και τις λύσεις (βλέπε παρακάτω).
 6. Γράψτε τη λίστα στον πίνακα.
- Όταν όλοι οι μαθητές ολοκληρώσουν τα βιβλία τους, θα τα παρουσιάσουν στην ολομέλεια, εάν νιώθουν την αυτοπεποίθηση να το κάνουν.

Παρακαλώ κάντε κλικ [εδώ](#) για να βρείτε τις κάρτες των προβλημάτων προς επίλυση.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Ζητήστε από τους μαθητές να συνοψίσουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης συζητώντας τις λύσεις για τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα με τους μαθητές: «Γιατί είναι σημαντική η επίλυση προβλημάτων για τη φιλία;»

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 10 - ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΕΣ

ΣΤΟΧΟΙ

- Να βοηθηθούν οι μαθητές να ορίσουν τον όρο «φιλία»
- Οδηγείστε τους να συμφωνήσουν στα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη «φιλία»
- Υποστηρίξτε τους προκειμένου να κατανοήσουν τις αρχές υγιών φιλιών και σχέσεων με συνομηλίκους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Αρχικά, οι μαθητές θα εμπλακούν σε συζήτηση σχετική με τη «φιλία», και μετά σε δραστηριότητες που αφορούν σε διαφορετικές πτυχές της φιλίας και των σχέσεων με τους συνομηλίκους. Σκοπός είναι οι μαθητές να εκτιμήσουν την έννοια της φιλίας και να δημιουργηθεί ένα θετικό κλίμα ανάμεσα τους, όπου όλα τα μέλη της τάξης σέβονται και εκτιμούν ο ένας τον άλλον.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές αναστοχάζονται πάνω στην τελευταία συνάντηση και στο τι έχουν ήδη μάθει σχετικά με την επίλυση προβλημάτων ως ομάδα.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στα σημαντικά χαρακτηριστικά των καλών φίλων (π.χ., «Τι μάθατε κατά τη διάρκεια αυτή της Συνάντησης;»).

ΥΛΙΚΑ

- Αριθμημένα φύλλα χαρτιού A4
- Μολύβια και χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Χαρτί του μέτρου

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 10 - ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 5 - 10 ΛΕΠΤΑ

1. Κολλήστε στην πλάτη κάθε μαθητή αριθμημένα φύλλα χαρτιού. Για παράδειγμα, εάν η τάξη έχει 20 μαθητές, ο εκπαιδευτικός θα ετοιμάσει 10 ζεύγη αριθμών από το 1-10. Με άλλα λόγια, δύο συμμαθητές θα έχουν τον ίδιο αριθμό.
2. Έπειτα, οι μαθητές χωρίς να βλέπουν τους δικούς τους αριθμούς, πρέπει να βρουν τον συμμαθητή τους που έχει τον ίδιο αριθμό με τους ίδιους. Δεν επιτρέπεται να μιλούν ο ένας στον άλλον.
3. Έπειτα, ενώνουν τους αγκώνες τους και μένουν μαζί μέχρι να ενωθούν όλα τα ζευγάρια.

Ο ΙΔΑΝΙΚΟΣ ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ 10 - 15 ΛΕΠΤΑ

Σε αυτή τη δραστηριότητα θα εργαστούν ατομικά.

1. Δώστε σε κάθε μαθητή ένα φύλλο χαρτιού προκειμένου να ζωγραφίσει πώς φαντάζεται τον ιδανικό καλύτερό του φίλο και να γράψει δίπλα τα χαρακτηριστικά που τον καθιστούν καλύτερο φίλο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΤΟΝ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΦΙΛΟ ΣΟΥ 25 - 30 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε όλους του μαθητές να παρουσιάσουν στην ολομέλεια τις δημιουργίες τους και να εξηγήσουν γιατί θεωρούν αυτά τα χαρακτηριστικά σημαντικά για τον καλύτερο φίλο προκειμένου να ξεκινήσει συζήτηση στην τάξη.
2. Όταν όλοι οι μαθητές έχουν παρουσιάσει τον καλύτερο τους φίλο, καλέστε τους να συνδυάσουν όλες τις προτάσεις προκειμένου να δημιουργήσουν τον ιδανικό καλύτερο φίλο σε χαρτί του μέτρου και, εάν το επιθυμούν να το τοποθετήσουν στον τοίχο της τάξης τους.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Ολοκληρώστε τη Συνάντηση με τον Τελικό Αναστοχασμό σχετικά με τα χαρακτηριστικά των καλών φίλων (π.χ., «Τι μάθαμε σήμερα σχετικά με το να είσαι φίλος;»).

BACK TO INDEX

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 11 - ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ

ΣΤΟΧΟΙ

- Βοηθήστε τους μαθητές να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες προκειμένου να δημιουργούν καινούριους φίλους και να διατηρούν τους ήδη υπάρχοντες
- Δημιουργήστε ένα θετικό κλίμα μεταξύ των συνομηλίκων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές συμμετέχουν σε παιγνιώδεις δραστηριότητες προκειμένου να κατανοήσουν τη σημασία της φιλίας, τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να ξεκινήσει μία φιλία αλλά και τα χαρακτηριστικά του καλού φίλου.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και σε όσα έχουν ήδη μάθει σχετικά με τις υγιείς φιλικές σχέσεις.

Κατά τη διάρκεια του **Τελικού Αναστοχασμού**, οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της συνάντησης επικεντρώνοντας στη σημασία της φιλίας (π.χ., «Τι μάθατε κατά τη διάρκεια της Συνάντησης;»).

ΥΛΙΚΑ

- Φύλλα Α4
- Μολύβια και χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Poster ενός πλοίου (μπορείτε να βρείτε την εικόνα του πλοίου [εδώ](#))
- Εικόνες κυμάτων (μπορείτε να βρείτε τις εικόνες κυμάτων [εδώ](#))
- Κόλλα

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 60 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 11 - ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ 10 - 15 ΛΕΠΤΑ

1. Καλέστε τους μαθητές σας να δημιουργήσουν ζευγάρια και να κάτσουν πλάτη με πλάτη.
2. Ζητήστε από τους μαθητές σας να ζωγραφίσουν σε ένα φύλλο A4 τρία σχήματα (π.χ., τετράγωνο, κύκλο και τρίγωνο). Μπορούν να σχεδιάσουν αυτά τα σχήματα σε διάφορα σημεία στο χαρτί, σε διάφορα μεγέθη, όπου επιθυμεί ο κάθε μαθητής και μπορούν και να χρωματιστούν.
3. Έπειτα, δώστε σε όλους τους μαθητές λευκές κόλλες. Ζητήστε από τον κάθε μαθητή να περιγράψει στον άλλον πώς ζωγράφισε τα σχήματα προκειμένου εκείνος να δημιουργήσει αντίγραφο της ζωγραφιάς του συμμαθητή του.
4. Όταν ολοκληρώσει τη ζωγραφιά του συμμαθητή του ο ένας, οι δύο αλλάζουν.

ΔΕΣΙΜΟ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

30 - 35 ΛΕΠΤΑ

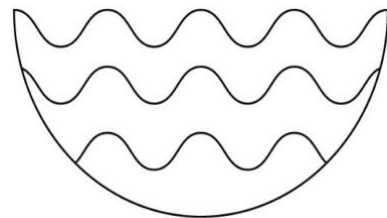
1. Καλέστε τους μαθητές σας να συζητήσουν σε δυάδες: «Τι θα πρέπει να κάνεις για να γίνεις φίλος με κάποιον;», «Τι θα πρέπει να κάνεις για να είσαι καλός φίλος κάποιου;», «Πώς έχω καταφέρει να κρατήσω τους φίλους μου στη ζωή μου; (Πώς έχω συμπεριφερθεί για να κρατήσω τους φίλους μου στη ζωή μου;)», «Πιστεύεις ότι μπορείς να κάνεις κάτι παραπάνω προκειμένου να κάνεις καινούριους φίλους στη ζωή σου;».
2. Δώστε αυτές τις ερωτήσεις σε κάθε μαθητή ή μπορείτε να τις προβάλετε στον πίνακα.
3. Έπειτα, δώστε σε κάθε ζευγάρι 4 εικόνες κυμάτων προκειμένου να γράψει πάνω τους μία δεξιότητα/συμπεριφορά που αποτελεί το «κύμα» προκειμένου να «κινήσει» το πλοίο της φιλίας.
4. Στο τέλος της συνάντησης, όλοι οι μαθητές θα μαζευτούν για να κολλήσουν τα κύματά τους σε ένα μεγάλο πλοίο, που θα τοποθετηθεί στον τοίχο της τάξης.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Η συνάντηση ολοκληρώνεται με συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης για τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένας καλός φίλος.

Κάντε κλικ για να βρείτε την εικόνα του πλοίου

Κάντε κλικ για να βρείτε την εικόνα των κυμάτων

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 12 - ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

ΣΤΟΧΟΙ

- Βοηθήστε τους μαθητές να αναστοχαστούν πάνω στις δραστηριότητες που συμμετείχαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος
- Ενδυναμώστε τις αντιλήψεις τους για τις στενές φιλίες
- Τονίστε τη σημασία μιας τάξης που είναι ευπρόσδεκτη απέναντι σε όλους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές συμμετέχουν σε καταληκτικές δραστηριότητες, στις οποίες θα μιλήσουν για την εμπειρία τους από τις 11 προηγούμενες συναντήσεις, στις οποίες συμμετείχαν.

Η Συνάντηση ξεκινά με μία σύντομη **Εισαγωγή**. Οι μαθητές καλούνται να αναστοχαστούν πάνω στην τελευταία συνάντηση και σε όσα έχουν ήδη μάθει για τις φιλίες.

Η Συνάντηση ολοκληρώνεται με τον **Τελικό Αναστοχασμό** για το πρόγραμμα.

ΥΛΙΚΑ

- Μικρά κομμάτια λευκού χαρτιού
- Μολύβια και χρωματιστοί μαρκαδόροι
- Χάρτινες κατασκευές (μπορείτε να βρείτε τις χάρτινες κατασκευές [εδώ](#))
- Χαρτί του μέτρου

ΧΡΟΝΟΣ

45 - 50 λεπτά

[BACK TO INDEX](#)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 12 - ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

ΒΡΟΧΗ

10 - 20 ΛΕΠΤΑ

1. Δώστε στους μαθητές μικρά κομμάτια λευκού χαρτιού προκειμένου να σημειώσουν τις αναμνήσεις τους από τις προηγούμενες συναντήσεις που συμμετείχαν.
2. Έπειτα, ζητήστε τους να τα κάνουν μία μικρή μπαλίτσα και, όταν όλοι είναι έτοιμοι, να τα πετάξουν στον αέρα.
3. Στη συνέχεια, ζητήστε από κάθε μαθητή να σηκώσει από κάτω ένα χαρτάκι και να το διαβάσει σε όλη την ομάδα και να σχολιάσει το κείμενο προσθέτοντας και τη δική του εμπειρία.

ΤΟ ΚΟΛΑΖ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ

35 - 40 ΛΕΠΤΑ

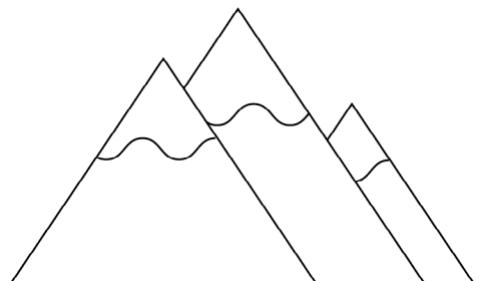
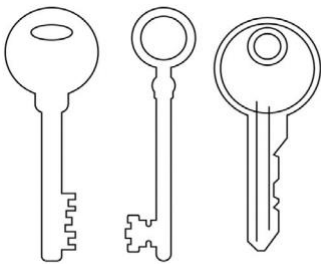
1. Δώστε στους μαθητές διαφορετικές χάρτινες κατασκευές, όπως μία ομπρέλα, ένα βουνό ή ένα κλειδί. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν και άλλες κατασκευές όπως: ένα κάστρο, ένα πλοίο, ένα σκοινί, μία μπάλα, ένα μολύβι, ένα ζευγάρι κιάλια, ένα δέντρο, μία ζυγαριά, ένα βιβλίο, μία σκάλα, έναν καθρέπτη, ένα αυτοκίνητο, ένα κουτί, ένα παράθυρο, έναν χαρταετό, τον ουρανό και τη θάλασσα.
2. Στην αρχή οι μαθητές, αν επιθυμούν, μπορούν να τα ζωγραφίσουν. Έπειτα, στο πίσω μέρος της κατασκευής θα γράψουν ατομικά τη φράση «*Η φιλία για μένα είναι ένας/ένα/μία ... (π.χ., ομπρέλα, κτλ.) γιατί...*» με βάση την εμπειρία τους.
3. Στη συνέχεια, καλέστε κάθε μαθητή να διαβάσει δυνατά τη φράση του/της, εάν φυσικά το επιθυμεί, και, στη συνέχεια, να το τοποθετήσει σε χαρτί του μέτρου προκειμένου να δημιουργηθεί ένα κολάζ με τις διαφορετικές χάρτινες κατασκευές.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5 ΛΕΠΤΑ

Οι μαθητές συνοψίζουν τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα όλου του προγράμματος και καταλήγουν με κάποιες σκέψεις σχετικές με το τι είναι έχει να κάνει το friend-ship.

[Κάντε κλικ για να βρείτε την εικόνα της ομπρέλας και του κλειδιού](#)

[Κάντε κλικ για να βρείτε την εικόνα του βουνού](#)

BACK TO INDEX

1. Μπορώ να εφαρμόσω μόνο κάποιες από τις δραστηριότητες;

Είναι πιθανόν να εφαρμόσετε κάποιες από τις δραστηριότητες. Ωστόσο, όλες οι συναντήσεις αποτελούν σημαντικό κομμάτι στην ολότητα του προγράμματος. Κάθε συνάντηση στοχεύει σε διαφορετική κοινωνικό-συναισθηματική δεξιότητα και ως εκ τούτου, καμία από τις συναντήσεις δεν μπορεί να παραλειφθεί.

2. Τι πρέπει να κάνω εάν δεν μπορέσω να εφαρμόσω 2 συναντήσεις σε μία εβδομάδα;

Το πρόγραμμα πρέπει να εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο παντού. Εάν μία συνάντηση ακυρωθεί, θα πρέπει να λάβει χώρα αμέσως μετά. Σε κάθε περίπτωση, η εφαρμογή του προγράμματος δε θα πρέπει να ξεπεράσει τις έξι εβδομάδες.

3. Μπορώ να αλλάξω τη σειρά των συναντήσεων; Μπορώ να συνδυάσω δραστηριότητες από διαφορετικές συναντήσεις;

Οι συναντήσεις έχουν σχεδιαστεί να εφαρμοστούν με συγκεκριμένη σειρά καθώς κάθε μία στοχεύει στην ανάπτυξη διαφορετικών κοινωνικό-συναισθηματικών δεξιοτήτων, έτσι η σειρά των συναντήσεων δε θα πρέπει να τροποποιηθεί ή να αναμειχθεί με δραστηριότητες από άλλες συναντήσεις.

4. Μπορώ να αλλάξω τη σειρά των δραστηριοτήτων μιας συνάντησης ή να αφήσω κάποιες δραστηριότητες εκτός μίας συνάντησης;

Οι δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε κάθε συνάντηση είναι αυστηρώς δομημένες. Οι δραστηριότητες έχουν σχεδιαστεί για να ακολουθούνται με συγκεκριμένη σειρά (δραστηριότητα ενεργοποίησης, κύρια δραστηριότητα και, στις περισσότερες συναντήσεις, δραστηριότητα κλεισίματος). Επομένως, η σειρά των δραστηριοτήτων μιας συνάντησης δε θα πρέπει να αλλάξει. Στην περίπτωση έλλειψης χρόνου, η μόνη δραστηριότητα που θα μπορούσε να παραλειφθεί είναι η τελευταία δραστηριότητα.

5. Μπορώ να προσθέσω άλλη δραστηριότητα σε κάποια συνάντηση και να αντικαταστήσω αυτή που προτείνεται;

Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι προσεκτικά σχεδιασμένες να εξυπηρετούν του στόχους της κάθε συνάντησης. Δεν επιτρέπεται η αλλαγή των δραστηριοτήτων των συναντήσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί η επιτυχής εφαρμογή του προγράμματος.

6. Τι πρέπει να κάνω εάν πιστεύω ότι μία δραστηριότητα είναι ακατάλληλη για την τάξη μου/κάποιους μαθητές στην τάξη μου ή εάν ένας μαθητής δεν είναι σε θέση να συμμετάσχει λόγω φυσικών ή νοητικών περιορισμών;

Αναπτύξαμε το πρόγραμμα ώστε να είναι κατάλληλο για μία τυπική τάξη συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων. Παρόλα αυτά, ίσως χρειαστούν συγκεκριμένες τροποποιήσεις σε κάποιες από τις δραστηριότητες του προγράμματος, εάν οι μαθητές της τάξης έχουν σύνθετες ανάγκες (π.χ. χρήστης αμαξιδίου, τυφλός). Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαβάσουν προσεκτικά ολόκληρο το πρόγραμμα πριν από την εφαρμογή του προκειμένου να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες όπου κρίνουν απαραίτητο.

7. Τι πρέπει να κάνω εάν κάποια παιδιά δε θέλουν να συμμετάσχουν σε μία δραστηριότητα;

Τα δικαιώματα και οι επιθυμίες όλων των συμμετεχόντων μαθητών θα πρέπει να γίνονται σεβαστές. Το παιδί που δεν επιθυμεί να συμμετάσχει σε μία δραστηριότητα θα κάτσει ήσυχα στην τάξη ως παρατηρητής και δε θα εμπλακεί ενεργά σε αυτήν.

8. Τι πρέπει να κάνω εάν κάποια παιδιά δε θέλουν να μοιραστούν τις δημιουργίες τους με τα υπόλοιπα παιδιά;

Κάθε μαθητής έχει το δικαίωμα να αποφασίσει εάν επιθυμεί να μοιραστεί τις δημιουργίες του/της με την ολομέλεια της τάξης. Όλα τα μέλη της ομάδας συμπεριλαμβανομένου και του συντονιστή θα πρέπει να σέβονται την επιλογή του κάθε παιδιού.

9. Μπορεί το πρόγραμμα να συνεχίσει να εφαρμόζεται εάν οι μισοί μαθητές λείπουν από το σχολείο λόγω ειδικών συνθηκών (π.χ., Κορωνοϊός);

Εάν μισοί από τους μαθητές λείπουν από το σχολείο, η εφαρμογή του προγράμματος θα αναβληθεί μέχρι να επιστρέψουν στο σχολείο όλοι οι μαθητές.

10. Μπορώ/Πρέπει να πραγματοποιήσω τις συναντήσεις διαδικτυακά;

Το πρόγραμμα απαιτεί φυσική παρουσία τόσο του συντονιστή όσο και των μαθητών.

[BACK TO INDEX](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

—

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ FRIEND-SHIP

[BACK TO INDEX](#)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ FRIEND-SHIP

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ FRIENDSHIP

Το Πρόγραμμα παρέμβασης FRIEND-SHIP έχει αναπτυχθεί μέσω του Προγράμματος FRIEND-SHIP, που ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2019, και που στοχεύει στην προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής και της ένταξης μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έχει αναπτυχθεί από τη συνεργασία τεσσάρων πανεπιστημίων: Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία), Πανεπιστήμιο του Πάντερμπορν (Γερμανία), Πολυτεχνικό Ινστιτούτο του Πόρτο (Πορτογαλία) και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Ελλάδα).

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Κατά τη διάρκεια του 2021, το Πρόγραμμα FRIENDSHIP εφαρμόστηκε σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις τέσσερις προαναφερόμενες χώρες. Παρακάτω παρουσιάζουμε τα χαρακτηριστικά των συμμετεχουσών τάξεων.

Στην **Αυστρία**, το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε 9 τάξεις σε αστικές περιοχές, 5 τάξεις πρωτοβάθμιας και 4 τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές φοιτούσαν στην 3^η έως και την 6^η τάξη. Ένα σύνολο 173 μαθητών συμμετείχαν στο πρόγραμμα, με ένα εύρος ηλικιών από 8 έως 14 χρονών. Το 43,4% των συμμετεχόντων μαθητών ήταν κορίτσια και το 56,6% ήταν αγόρια. Τα συμμετέχοντα σχολεία είχαν μαθητές με προσφυγικό υπόβαθρο.

Στην **Ελλάδα**, το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε 12 τάξεις 5 αστικών σχολείων που φοιτούν κυρίως παιδιά μεσαίας οικονομικής τάξης. Οι μαθητές φοιτούσαν στην 3^η έως και την 6^η τάξη. Ένα σύνολο 207 μαθητών συμμετείχαν στο πρόγραμμα, εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν κορίτσια (52.6%). Όσον αφορά σε άλλα χαρακτηριστικά των μαθητών, το 24.2% είχε διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και το 10.1% προέρχονταν από διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο.

Στην **Γερμανία**, το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε 13 τάξεις, αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι μαθητές ήταν 3^{ης} και 4^{ης} τάξης με ένα εύρος ηλικιών από 6 έως 11 χρονών. Ένα σύνολο 312 μαθητών συμμετείχαν με το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι κορίτσια. Κάποιες από τις συμμετέχουσες τάξεις φιλοξενούσαν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μαθητές από διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο και μαθητές που μόλις είχαν γραφτεί στην τάξη.

Στην **Πορτογαλία**, το Πρόγραμμα FRIENDSHIP εφαρμόστηκε σε 10 τάξεις δύο σχολείων. Οι μαθητές φοιτούσαν στην 2^α έως και στην 4^η τάξη με ένα εύρος ηλικιών από 7 έως 10 χρονών. Ένα σύνολο 198 μαθητών συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Τα συμμετέχοντα σχολεία φιλοξενούσαν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί από τις τέσσερις χώρες μίλησαν για την εφαρμογή του. Παρακάτω παραθέτουμε μερικά στοιχεία που αναφέρθηκαν από τους εκπαιδευτικούς και που αφορούν στη σχετικότητα, τη χρησιμότητα, τα αποτελέσματα και τις προτάσεις για βελτίωση του προγράμματος μετά την εφαρμογή του, με παραδείγματα από τον λόγο τους.

[BACK TO INDEX](#)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ FRIEND-SHIP

ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη **σχετικότητα** του προγράμματος να “αναγνωρίζει τις **αλληλεπιδράσεις** ανάμεσα στους μαθητές” και να “προσφέρει νέα οπτική στην προώθηση των **κοινωνικών δεξιοτήτων**”.

“Οι μαθητές καθοδηγήθηκαν να σκεφτούν για τα συναισθήματά τους, για τα δικά τους χαρακτηριστικά αλλά και των συμμαθητών τους, και να επιλύσουν προβληματικές καταστάσεις”

“... το περιεχόμενό του ήταν κάτι που έλειπε από τις σχολικές πρακτικές. Θεωρώ ότι οι κύριοι σκοποί του προγράμματος, αυτοί της προώθησης της ανάπτυξης θετικών σχέσεων μεταξύ των συνομηλίκων και η ενσωμάτωση στην ομάδα μαθητών που ήταν απομονωμένοι, ικανοποιήθηκαν με μεγάλη επιτυχία”

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι οι δραστηριότητες του προγράμματος ήταν **κατάλληλες** για την ηλικία των μαθητών, **εύκολες** στην εφαρμογή τους και οι μαθητές τις **ευχαριστήθηκαν**.

“Η ανατροφοδότηση από την τάξη ήταν πολύ θετική... όλοι οι μαθητές συμμετείχαν με μεγάλο ενθουσιασμό και κίνητρο, του άρεσαν οι δραματοποιήσεις!”

“Έχει πολύ καλή δομή...”

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το πρόγραμμα θεωρήθηκε από τους εκπαιδευτικούς ως **πετυχημένο** στη:

- Βελτίωση του **κλίματος της τάξης**

“Πιστεύω πως δόθηκε μία σημαντική ευκαιρία στους μαθητές που δεν ήταν Έλληνες να εκφραστούν και πιστεύω ότι και οι συμμαθητές τους είχαν την ευκαιρία να τους ακούσουν και να καταλάβουν πως νιώθουν. Μετά από αυτό, δεν υπήρχε αρνητικότητα απέναντί τους από τους συμμαθητές τους”

- Βελτίωση των **κοινωνικών δεξιοτήτων και των απόψεων των μαθητών**

“... οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις των μαθητών σίγουρα βελτιώθηκαν σε σύγκριση με την αρχή του προγράμματος”

“Στην τάξη μου υπάρχει ένα παιδί με αυτισμό... Δεν τον αφήνουν ποτέ εκτός, και για παράδειγμα, στις δραστηριότητες που απαιτούν τον σχηματισμό δυάδων δεν ήταν ποτέ ο τελευταίος που επιλεγόταν”

- Ανάπτυξη σταθερών **φιλιών**

“... ένα κορίτσι που κυριολεκτικά δεν είχε καθόλου φίλους. Στα διαλείμματα καθόταν μόνη της. Τώρα, είναι ενταγμένη. Μιλάει με τους συμμαθητές της, έχει φίλους, παίζουν μαζί. Πιστεύω πως το πρόγραμμα βοήθησε προς αυτή την κατεύθυνση”

[BACK TO INDEX](#)

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ FRIEND-SHIP

- Δημιουργία υψηλότερης **αίσθησης του ανήκειν**, ειδικά όσον αφορά στους μαθητές από διαφορετικό εθνικό ή/και πολιτισμικό υπόβαθρο.

“Παρατήρησα ότι κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, οι συμμαθητές του τον προσέγγισαν (μαθητής με επιλεκτική αλαλία) και του ζητούσαν να παίξει μαζί τους, και του έδειχναν ότι θέλουν να γίνει μέλος της ομάδας τους, που και έγινε ”

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ

- **Μιλώντας για τα συναισθήματα** – Κάποιοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι κάποιοι μαθητές δυσκολεύτηκαν να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους.

“Σε κάποιες δραστηριότητες οι μαθητές είχαν περισσότερες δυσκολίες να εμπλακούν – δυσκολία στην έκφραση των συναισθημάτων, στην αφηρημένη σκέψη και στο να είναι δημιουργικοί”

- **Διατύπωση κανόνων** – Κάποιοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν επίσης ότι συγκεκριμένοι μαθητές αντιμετώπισαν δυσκολίες στη διατύπωση κανόνων με θετικό τρόπο.

“Όταν δημιουργούσαμε το κοινωνικό συμβόλαιο σαν ομάδα, αναρωτήθηκα αν λέω συχνά "Μην το κάνεις αυτό", "Μην το κάνεις εκείνο" και αυτός ήταν ο λόγος που οι μαθητές μου δεν μπορούσαν να εκφράσουν με θετικό τρόπο τους κανόνες. Γύρισα σπίτι σκεπτική και τώρα κάνω προσπάθεια να το αλλάξω”

- **Η διάρκεια του προγράμματος** - Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ισχυρίστηκαν ότι η διάρκεια του προγράμματος θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερη, για παράδειγμα, να παραταθεί για μία ή δύο εβδομάδες ή ακόμα και για ένα διδακτικό χρόνο.

“Νομίζω πως για να δείξει τις δυνατότητές του το πρόγραμμα χρειάζεται περισσότερο χρόνο ... πιστεύω τουλάχιστον δύο ακόμα εβδομάδες”

- **Η διάρκεια των δραστηριοτήτων** – Αρκετοί εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν σε τροποποιήσεις ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τάξεων τους.

“Θα πρότεινα να είναι πιο ευέλικτη η διάρκεια και να προσαρμόζεται ο χρόνος που απαιτείται για κάθε δραστηριότητα στην κάθε τάξη”

Σε γενικές γραμμές, οι απόψεις των εκπαιδευτικών αντανakλούν τους σκοπούς του Προγράμματος FRIEND-SHIP, αναφορικά με τη σχετικότητα, τη χρησιμότητα και τα θετικά αποτελέσματα του σε επίπεδο τάξης και μαθητών. Επιπρόσθετα, αυτή η πρακτική εφαρμογή του προγράμματος τονίζει τη σημασία του να ακουστούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, που αποτελούν τους κύριους αξιολογητές του προγράμματος, αποδεικνύοντας τα θετικά αποτελέσματα από τη συνεργασία ανάμεσα στους ερευνητές (μεταφέρουν τα στοιχεία που η βιβλιογραφία αναδεικνύει ως αποτελεσματικά) και τους εκπαιδευτικούς (φέρνουν αποδείξεις βασισμένες στην εμπειρία τους) στην προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής και ένταξης όλων των μαθητών.

[BACK TO INDEX](#)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Μέσα στο κείμενο

- [1] Bossaert, G., Colpin, H., Pijl, S. J., & Petry, K. (2013). Social participation of students with special educational needs in mainstream seventh grade. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 1952-1956. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.10.147
- [2] UN. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. New York: United Nations.
- [3] Koster, M., Nakken, H., Pijl, S. J., & Van Houten, E. (2009). Being part of the peer group: A literature study focusing on the social dimension of inclusion in education. *International Journal of Inclusive Education*, 13(2), 117-140. doi: 10.1080/13603110701284680.
- [4] Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, T. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., & Shriver, T. P. (1997). *Promoting Social and Emotional Learning: Guidelines for Educators*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- [5] Humphrey, N., Hennessey, A., Lendrum, A., Wigelsworth, M., Turner, A., Panayiotou, M., ... & Squires, G. (2018). The PATHS curriculum for promoting social and emotional well-being among children aged 7–9 years: a cluster RCT. *Public Health Research*, 6(10), 1-116.

Προτεινόμενη

- Hassani, S., Aroni, K., Toulia, A., Alves, S., Görel, G., Löper, M. F., Avramidis, E., Silveira- Maia, M., Sanches-Ferreira, M. M., Hellmich, F., Schwab, S., & Resch, K. (2020). School-based interventions to support student participation. A comparison of different programs. Results from the FRIEND-SHIP project. Vienna: University of Vienna. DOI: 10.25365/phaidra.147

Χρησιμοποιήθηκαν στο σχεδιασμό του προγράμματος παρέμβασης

- Archontaki, Z. & Filippou, D. (2003). *205 viomatikes askiseis gia empsichosi omadon psychotherapias, koinonikis ergasias, ekpaideusis*. Athens: Kastanioti Publications.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., ... & Shriver, T. P. (1997). *Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators*. Ascd.
- Humphrey, N., Hennessey, A., Lendrum, A., Wigelsworth, M., Turner, A., Panayiotou, M., ... & Squires, G. (2018). The PATHS curriculum for promoting social and emotional well-being among children aged 7–9 years: a cluster RCT. *Public Health Research*, 6(10), 1-116.
- Kourmoussi, N., Salagianni, M., Merakou, K., Tzavara, C., & Koutras, V. (2017). Evaluation of the “Steps for Life” Personal and Social Skills Greek K-Curriculum. *Creative Education*, 8(12), 1912-1940.
- Webster-Stratton, C., & Reid, M. J. (2004). Strengthening social and emotional competence in young children—The foundation for early school readiness and success: Incredible years classroom social skills and problem-solving curriculum. *Infants & Young Children*, 17(2), 96-113.

[BACK TO INDEX](#)

YAIKA

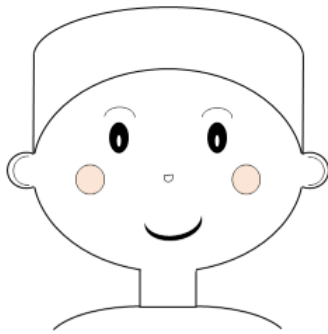
[BACK TO INDEX](#)

ΥΛΙΚΑ

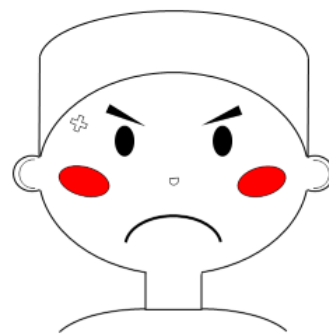
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ

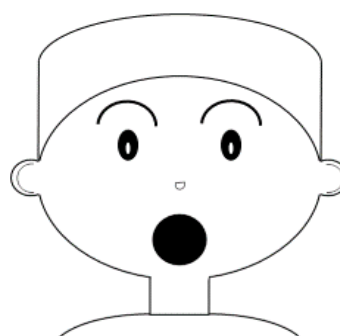
ΛΥΠΗΜΕΝΟΣ

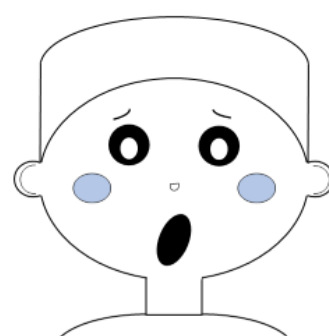
ΟΡΓΙΣΜΕΝΟΣ

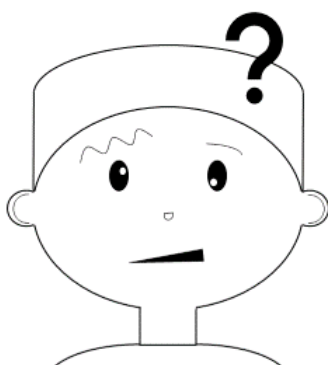
ΝΤΡΟΠΙΑΣΜΕΝΟΣ

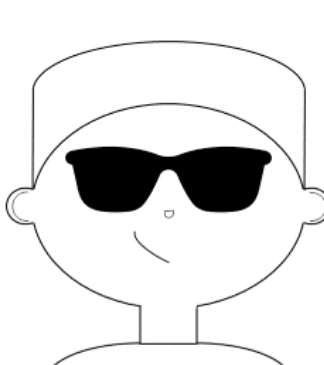
ΕΚΠΛΗΚΤΟΣ

ΦΟΒΙΣΜΕΝΟΣ

ΜΠΕΡΔΕΜΕΝΟΣ

ΓΕΜΑΤΟΣ
ΑΥΤΟΠΕΠΟΙΗΘΗΣΗ

ΝΥΣΤΑΓΜΕΝΟΣ

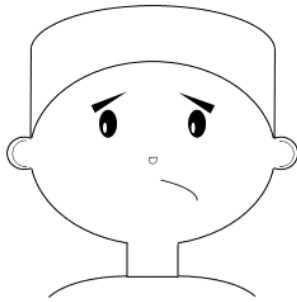
[BACK TO SESSION 3](#)

[BACK TO INDEX](#)

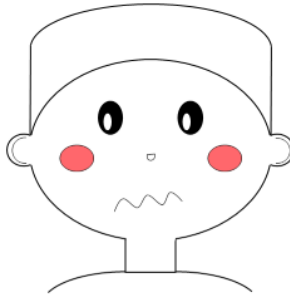

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 3: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΗΣΥΧΟΣ

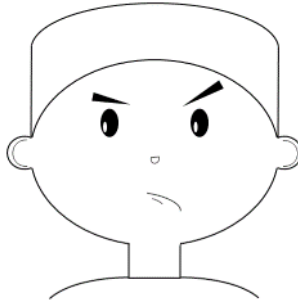
ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ

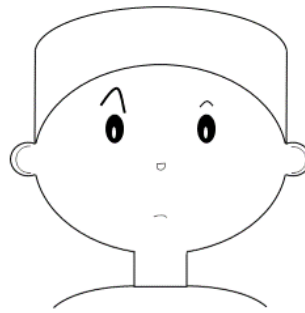
ΗΡΕΜΟΣ

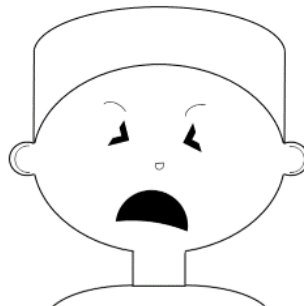
ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΜΕΝΟΣ

ΖΗΛΙΑΡΗΣ

ΣΚΕΠΤΙΚΟΣ

ΘΥΜΩΜΕΝΟΣ

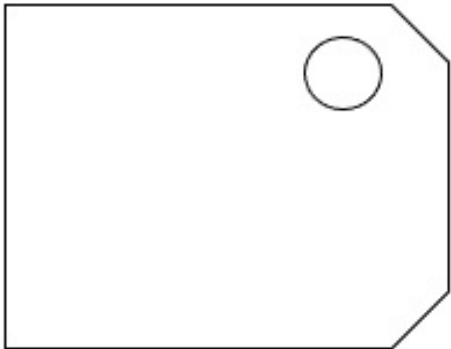
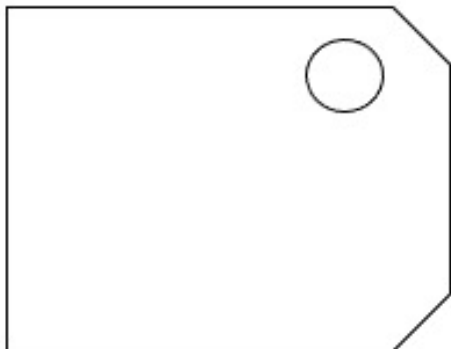
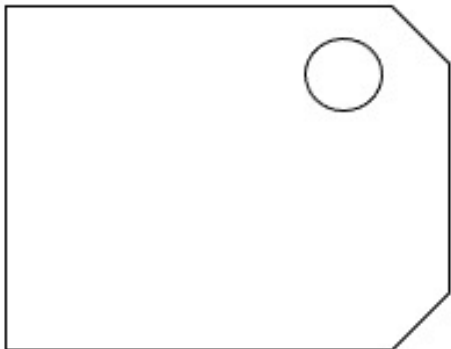
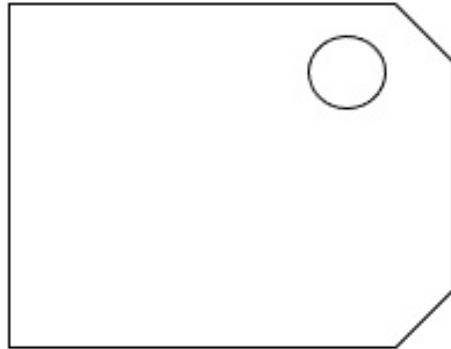
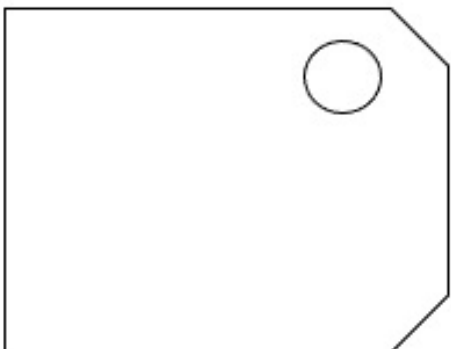
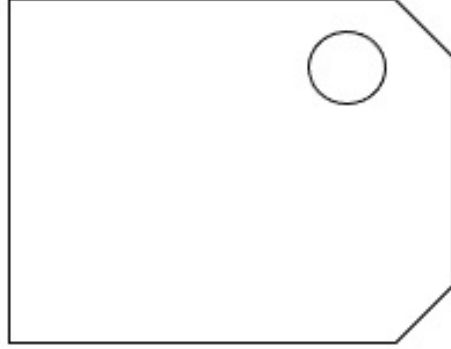
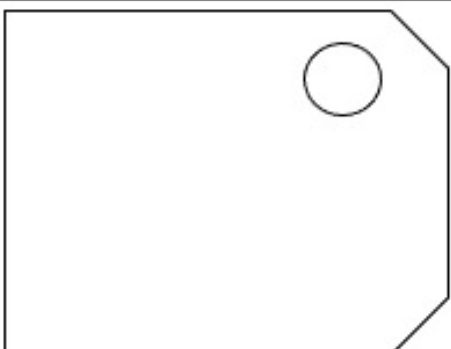
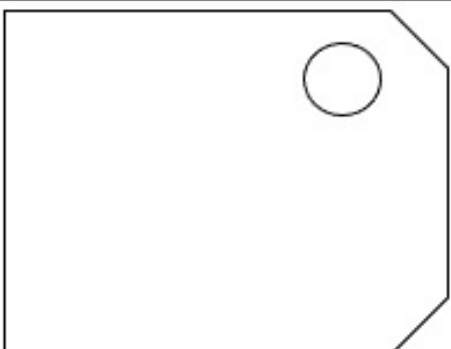
[BACK TO SESSION 3](#)

[BACK TO INDEX](#)

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 4: ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - ΤΑΜΠΕΛΙΤΣΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΧΙΟΛΑΚΙ

[BACK TO SESSION 4](#)

[BACK TO INDEX](#)

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 5: ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ- ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΗΣ BEATRIZ MILHAZES

[BACK TO SESSION 4](#)

[BACK TO INDEX](#)

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 6: ΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥ - ΚΑΡΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ

1. ...είσαι ένα ευάλωτο παιδί και κάποια μεγαλύτερα και δυνατότερα παιδιά σε κοροϊδεύουν;
2. ... σε κοροϊδεύουν επειδή φοράς γυαλιά;
3. ... σε κοροϊδεύουν για το βάρος σου;
4. ...σε αποκαλούν «χαζό» επειδή δυσκολεύεσαι να καταλάβεις τις ασκήσεις στα μαθηματικά;
5. ... είσαι απομονωμένος από τους συμμαθητές σου και κανένας δε θέλει να παίξει μαζί σου;
6. ... σε πειράζουν επειδή κατάγεις από διαφορετική χώρα;
7. ... πήρες μέρος στον ίδιο διαγωνισμό σκακιού/χορού και ο/η φίλος/η σου κέρδισε το πρώτο βραβείο;
8. ... έχεις ένα συμμαθητή που κέρδισε έναν εθνικό διαγωνισμό μαθηματικών;

[BACK TO SESSION 6](#)

[BACK TO INDEX](#)

1^ο σενάριο

A. Είσαι ο/η ιδιοκτήτης/ρια του κυλικείου. Οι μαθητές περιμένουν στη σειρά να αγοράσουν φαγητό. Ένας μαθητής πλησιάζει στο κυλικείο χωρίς να ακολουθεί τη σειρά ζητώντας αγενώς για τοστ. Του/της δίνεις ένα τοστ χωρίς να σχολιάσεις τίποτα.
B. Είσαι ένας/μία μαθητής/ρια που θέλει να αγοράσει ένα τοστ από το κυλικείο. Υπάρχει σειρά, αλλά την προσπερνάς και ζητάς για ένα τοστ αγενώς.
Γ. Είσαι ένας/μία μαθητής/ρια που θέλει να αγοράσει ένα τοστ από το κυλικείο του σχολείου και περιμένεις στη σειρά, αλλά ένα παιδί παραλείπει τη σειρά και κατευθύνεται στον/στην ιδιοκτήτη/ρια του κυλικείου και ζητάει ένα τοστ. Εσύ και τα υπόλοιπα παιδιά που περιμένετε στη σειρά παραπονιέστε και φωνάζετε τόσο στο παιδί που δεν μπήκε στη σειρά όσο και στον/στην ιδιοκτήτη/ρια του κυλικείου που του έδωσε το τοστ.

2^ο σενάριο

A. Είσαι ένα παιδί που κάθεται στο λεωφορείο και περιμένει να ξεκινήσει η σχολική εκδρομή. Ένα άλλο παιδί μπαίνει στο λεωφορείο και έρχεται στο μέρος σου και σου ζητάει αγενώς και με απαιτητικό τρόπο να καθίσει στη θέση σου. Εσύ αρνείσαι και ξεκινάτε να διαφωνείτε και να μαλώνετε μεταξύ σας.
B. Είσαι το παιδί που μπαίνει στο λεωφορείο και πηγαίνεις στο παιδί που ήδη κάθεται στη θέση του και του ζητάς αγενώς και με απαιτητικό τρόπο να πάρεις τη θέση του/της. Το πρώτο παιδί αρνείται και ξεκινάτε να διαφωνείτε και να μαλώνετε μεταξύ σας.
Γ. Είσαι το παιδί που κάθεται δίπλα από τα παιδιά που μαλώνουν. Τα κοροϊδεύεις και γελάς δυνατά βλέποντάς τα να μαλώνουν μεταξύ τους.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 9: ΕΠΙΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ- ΚΑΡΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

Κάρτες προβλημάτων:

1) Είδα τον/την καλύτερο/η φίλο/η μου να παίζει στο πάρκο με έναν/μία άλλον/άλλη φίλο/φίλη μας. Νωρίτερα τον/την είχα καλέσει ζητώντας του/τη να περάσουμε το απόγευμα παίζοντας μαζί, αλλά αυτός/αυτή αρνήθηκε λέγοντάς μου ότι πρέπει να επισκεφθεί τη γιαγιά του/της.
2) Φόρεσα την αγαπημένη μου μπλούζα, που ήταν του πατέρα μου. Οι συμμαθητές μου με κοροϊδεύουν, αλλά εμένα μου αρέσει πολύ.
3) Οι συμμαθητές μου κοροϊδεύουν τον καλύτερο μου φίλο στο προαύλιο.
4) Έπιασα έναν συμμαθητή μου να κλέβει από μία τσάντα.
5) Ξέχασα να κάνω τις εργασίες για το σπίτι, ενώ όλοι οι άλλοι συμμαθητές μου τις έχουν κάνει.
6) Είπα ψέματα στους συμμαθητές μου και αποφάσισαν να μην παίζουν μαζί μου.
7) Η μαμά μου δε μου επιτρέπει να πάρω μέρος στη σχολική εκδρομή.
8) Ο καλύτερος μου φίλος δεν κρατάει τα μυστικά που του/της λέω και τα λέει στην υπόλοιπη τάξη.
9) Δεν έχω καταλάβει το μάθημα σήμερα, αλλά ντρέπομαι να το πω, γιατί όλοι οι συμμαθητές μου δείχνουν να έχουν καταλάβει τα πάντα.
10) Ο συμμαθητής που κάθεται δίπλα μου δεν προσέχει στο μάθημα και προσπαθεί να μου αποσπάσει την προσοχή. Όταν ο εκπαιδευτικός το παρατηρεί, εκείνος/η κατηγορεί εμένα.

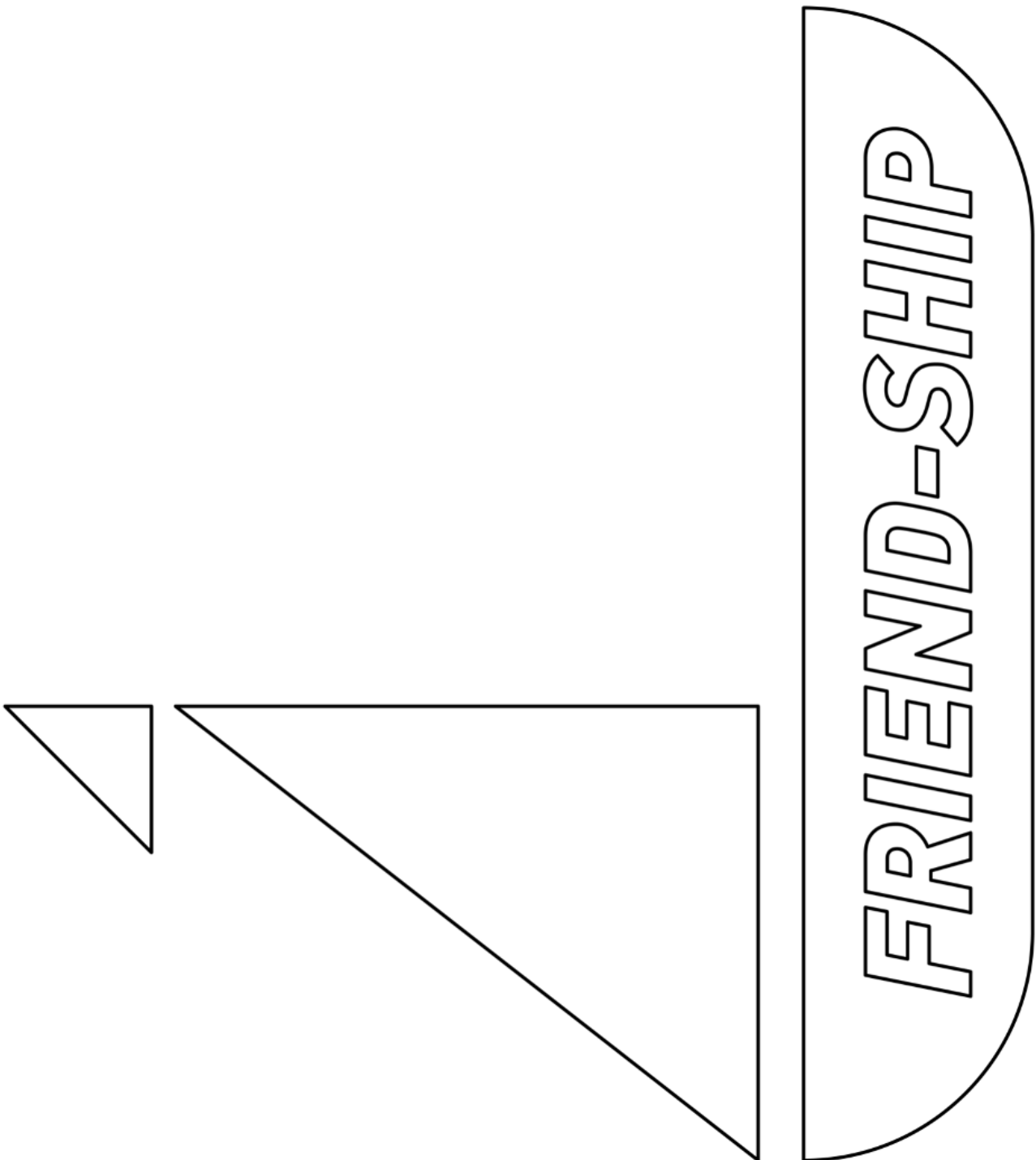
Λίστα ερωτήσεων:

- 1) Πώς θα ένιωθα αν έβρισκα τον εαυτό μου σε αυτή την κατάσταση;
- 2) Τι πρέπει να κάνω;
- 3) Τι άλλες διαφορετικές επιλογές έχω;
- 4) Ποιες είναι οι συνέπειες των λύσεων που προτάθηκαν;
- 5) Είναι οι λύσεις ασφαλείς, δίκαιες και οδηγούν σε θετικά συναισθήματα για όλους τους εμπλεκόμενους;

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 11: ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ - POSTER ΠΛΟΙΟΥ

[BACK TO SESSION 11](#)

[BACK TO INDEX](#)

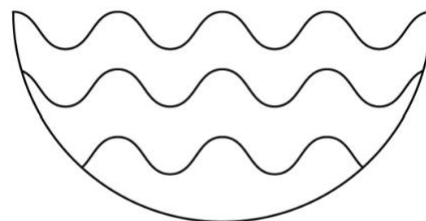
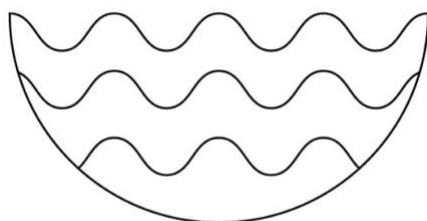
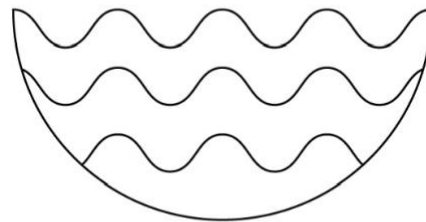
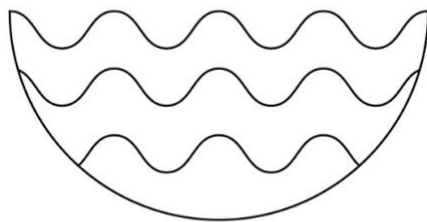
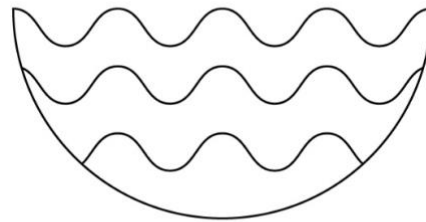
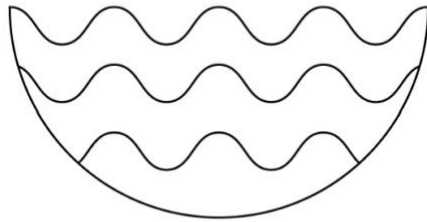
ESCOLA
SUPERIOR
DE EDUCAÇÃO

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 11: ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝΤΑΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΙΟΥΣ - POSTER ΚΥΜΑΤΩΝ

[BACK TO SESSION 11](#)

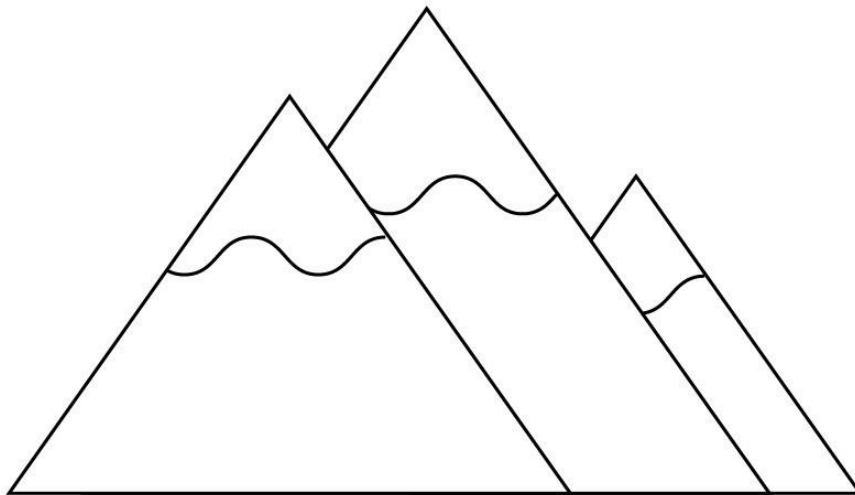
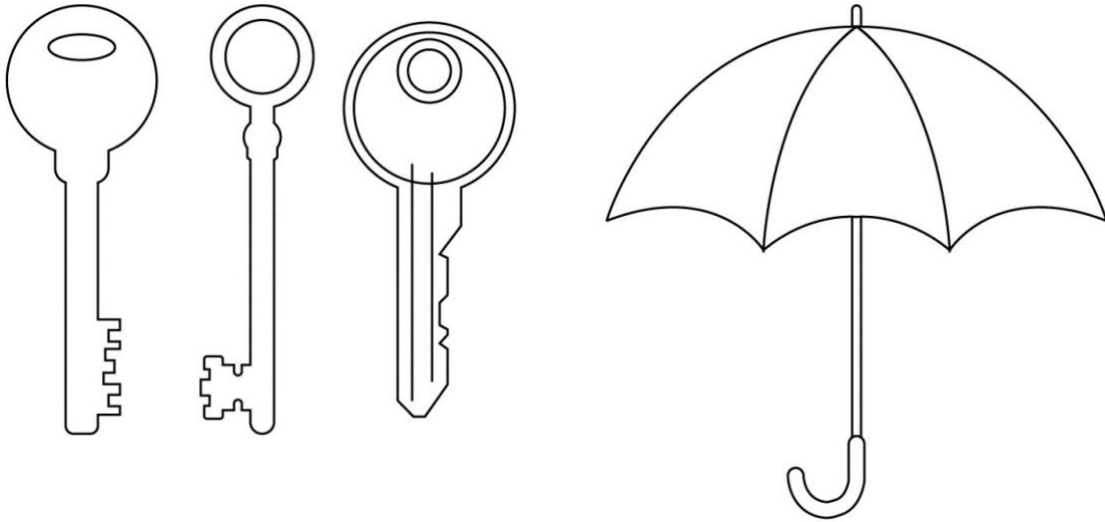
[BACK TO INDEX](#)

ΥΛΙΚΑ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ 12: ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ - POSTER ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

[BACK TO SESSION 12](#)

[BACK TO INDEX](#)